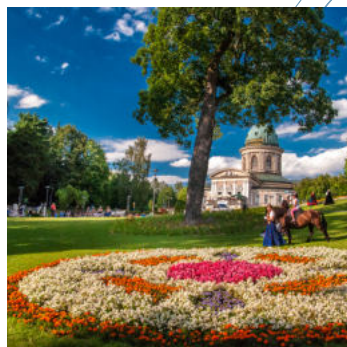
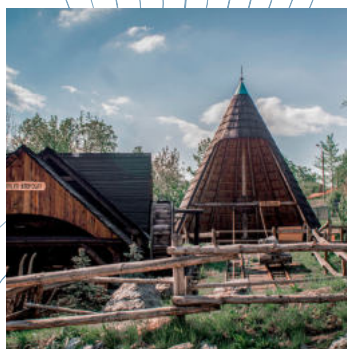
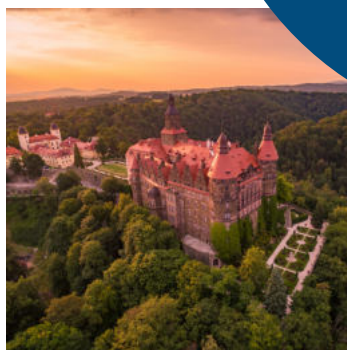

Manuál turistických výletů

Polsko
jinak než ho
známe

Vážení přátelé a milovníci turistiky,

Euroregion Glacensis pro Vás v rámci své činnosti v oblasti přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskem připravil tento **Manuál turistických výletů**, který Vám představuje zajímavé turistické cíle Dolního Slezska. Pracovníci Euroregionu Glacensis pro Vás zmapovali ty nejatraktivnější z nich a z těchto vybraných míst sestavili několik komplexních nabídek na celodenní výlety. Pečlivě sestavené harmonogramy výletů s přesným itinerářem a podrobným popisem jednotlivých zajímavostí budou podkladem k uspořádání výletů pro Vás, Vaši rodinu, případně i větší organizované skupiny. Všechny nabízené turistické cíle přitom najdete jen kousek za hranicemi. Uvedené informace jsou aktualizovány k roku 2023 a je tak možné, že u některých dojde ke změnám otevíracích dob, rozšíření nabídky, a podobně.

Pojďte společně poznávat zdejší přírodní krásy, zachovalé historické paláce, věhlasné lázně, tajemná důlní díla a monumentální vojenské památky nebo prozkoumejte ze sedla kola rozsáhlou síť single-tracků a rozhleden. Pojďte poznat **Polsko jinak než ho známe!**

Manuál turistických výletů v elektronické formě, ale i další zajímavé informace z oblasti přeshraniční spolupráce, najdete na webových stránkách Euroregionu Glacensis.

Kolektiv pracovníků Euroregionu Glacensis
www.euro-glacensis.cz

Obsah:

<u>Výlet č.1 – Perly kulturního a historického bohatství Dolního Slezska</u>	2
<u>Výlet č.2 – Nevšední okruh Kladskou kotlinou</u>	8
<u>Výlet č.3 – Soví hory a jejich tajemství</u>	15
<u>Výlet č.4 – Krajem Stolových hor</u>	21
<u>Výlet č.5 – Poklady hned za hranicí</u>	27
<u>Výlet č.6 – Za monumenty válečné minulosti Srebrna Góra a Osówka</u>	35
<u>Výlet č.7 – Výjimečné město Wałbrzych</u>	41
<u>Výlet č.8 – Dvoudenní výlet za rozmanitými krásami Dolního Slezska</u>	48
<u>Výlet č.9 – Turistické cíle podél silnice S8</u>	57
<u>Výlet č.10 – Jedinečná síť singletracků v polském příhraničí</u>	64

VÝLET Č. 1

Perly kulturního a historického bohatství Dolního Slezska

Vydejte se s námi na intenzivní poznávací výlet, **turisticky nenáročný, vhodný pro všechny věkové kategorie**. Uvidíte nejen perly kulturního a historického bohatství Dolního Slezska, na své si přijdou i milovníci techniky. Navštívíte jedno z největších muzeí železnice ve střední Evropě a rozsáhlý pohádkový knížecí zámek Książ. V lázeňském městečku Szczawno Zdrój se můžete zrelaxovat ve vyhlášené cukrárně.

Harmonogram

7:00 – start z hraničního přechodu **Starostín/Golińsk** (2 km od Meziměstí) ve směru Jaworzyna Śląska

8:30–10:15 – prohlídka **Muzea průmyslu a železnice ve Slezsku**
Jedná se o jedno z nejrozsáhlejších muzeí železnice v Polsku i ve střední Evropě, velké depo s parními lokomotivami, kde je k vidění okolo 150 exponátů různých výrobců parních strojů.

10:15–11:00 – přesun na **zámek Książ ve Walbrzychu**

11:00–15:00 – prohlídka interiéru zámku a jeho okolí
Impozantní zámecký palác je jedním z nejznámějších objektů podobného typu ve Slezsku. Zámek nabízí několik variant prohlídkových okruhů s audioprůvodcem. V okolí můžete navštívit rozsáhlé zámecké zahrady nebo nedaleký hřebčín.

15:00–15:30 – přejezd do Szczawno Zdrój

15:30–17:00 – prohlídka **lázní Szczawno Zdrój**
Prohlédněte si historické lázně a udělejte si procházku po kolonádě, kde můžete navštívit vyhlášené cukrárny nebo ochutnat místní minerální vody v „Pijalnie Wód Mineralnych“.

17:00–17:45 – přejezd zpět k hraničnímu přechodu **Starostín/Golińsk**

VARIANTA

Ušetříte-li nějaký čas (např. zkrácením prohlídky zámku Książ), doporučujeme Vám se při zpáteční cestě zastavit v obci Krzeszów, kde se nachází významný barokní cisterciácký klášterní komplex s bazilikou Nanebevzetí Panny Marie.

- 30 min – přejezd z lázní Szczawno Zdrój do Krzeszowa
- 30 min – Prohlídka **cisterciáckého klášterního komplexu Krzeszów** – doporučujeme si ověřit čas poslední prohlídky!
- 30 min – přejezd zpět k hraničnímu přechodu Starostín/Golińsk

Průběh celé trasy si můžete virtuálně projít na mapách:
www.mapy.cz/s/polukopudo

Muzeum průmyslu a železnice

- největší muzeum dokumentující historii železnic na území Slezska

Jedná se o jedno z nejrozsáhlejších muzeí železnice v Polsku i ve střední Evropě, které se nachází na území nejstaršího železničního uzlu v Dolním Slezsku. Zabírá plochu více než 2,5 hektaru otevřeného prostoru. Během prohlídky navštívíte velké depo s parními lokomotivami, kde je na 3 km tratí k vidění okolo 150 exponátů - lokomotiv, vagonů a specializovaných vozidel dokumentujících historii železniční techniky devatenáctého a dvacátého století.

Vstupné

Vstupné **35 PLN** (možnost seniorské a studentské slevy, rodinné vstupné, děti do 3 let zdarma)
Možnost platit kartou.

Prohlídky jsou organizovány průvodcem.

Délka prohlídky v polském jazyce je 60-90 minut.

Nově můžete využít informací o exponátech v českém jazyce prostřednictvím QR kódu.

V areálu je možnost zábavy pro děti i občerstvení.

Vstup se psem je povolen.

Bezplatné parkoviště je k dispozici přímo u areálu.

Otevírací hodiny

květen-září
každý den 10:00-18:00

říjen-duben
pondělí-pátek 10:00-16:00
sobota-neděle 10:00-18:00

O víkendech a vybraných svátcích muzeum organizuje jízdy historickými vozy na unikátní naučné stezce (ve 12:00 a 14:00; dieselová lokomotiva 15 PLN/os., parní lokomotiva 20 PLN/os.).

Více informací na www.muzeumkolejnictwa.pl

Zámek Książ, Wałbrzych

Książ je největší zámek Dolního Slezska a třetí největší v Polsku. Nachází se na území Książské chráněné krajinné oblasti, v těsné blízkosti města Wałbrzych (cca 25 kilometrů od českých hranic). Impozantní zámecký palác byl zbudován původně jako hrad na strmém skalnatém ostrohu v nadmořské výšce 395 metrů. Zámek je součástí Stezky piastovských hradů (Szlak Zamkow Piastowskich).

Zámek nabízí několik variant prohlídkových okruhů s audioprůvodcem, je zpřístupněn po celý rok a pořádají se zde i četné kulturní akce. V zámeckých stájích je v současnosti umístěn také chov hřebců slezského typu známého po celém světě, doporučujeme navštívit i rozsáhlé zámecké zahrady.

Vstupné

Celodenní kompletní vstupné **89 PLN PLN** (*)

Zámek + Palmiarnia (tropický skleník) **59 PLN** (**)

(*) V rámci celodenní vstupenky je možné navštívit zámek, podzemí, tropický skleník i mauzoleum.

(**) Prohlídka zámku včetně zámeckých teras + vstupenka do Palmiarnii (tropický skleník – vstupenka je platná k využití po dobu 12 měsíců).

Možné jsou kombinace nákupu vstupenek, seniorské a studentské slevy, rodinné vstupné, děti do 4 let zdarma. Možnost platit kartou.

Prohlídky zámku s průvodcem v češtině jsou možné pro skupiny minimálně 15 osob na objednání, za příplatek.

Doporučujeme Vám však individuální prohlídku s využitím moderního audioprůvodce.

Prohlídka zámku trvá cca 90–120 minut, vstupné možno zakoupit také on-line.

Podzemí – prohlídka podzemí výhradně s průvodcem – úsek 500 m, legenda o podzemním nádraží a zlatém pokladu, prohlídka cca 45 min je vedena v polštině, k dispozici audioprůvodce v češtině.

Palmiarnia (tropický skleník) – cca 2 km od zámku. Vstupné je již zahrnuto v ceně vstupenky k návštěvě zámku (platný 12 měsíců od zakoupení), popř. je možno zakoupit samostatně. Návštěva je bez průvodce.

Hochberské mauzoleum – návštěva bez průvodce (na cestě od parkoviště k zámku).

Vstup se psem do zámkového komplexu včetně zahrad není povolen (s výjimkou asistenčního psa). Do přilehlého zámeckého parku je vstup se psem povolen.

Využít můžete **pouze placené parkoviště** (cca 1 km od zámku, pro osobní auta i autobusy).

Otevírací hodiny

duben–září

pondělí–pátek 9:00–18:00

sobota–neděle 9:00–19:00

Pokladna zavírá hodinu před koncem otevírací doby.

Zámek je otevřen celoročně, aktuální otevírací hodiny najdete na webových stránkách.

Více informací na www.ksiaz.walbrzych.pl

Lázně Szczawnica Zdrój

Město je významnou lázeňskou destinací s 5909 obyvateli. Využívání místního léčivého pramene bylo poprvé zmíněno již v roce 1385. Od 19. století byly lázně velmi oblíbené mezi polskou kulturní elitou. Od roku 1966 se ve městě koná každoroční Mezinárodní festival Henryka Wieniawského. Mezi slavné hosty jiných národností patřil řecký král Konstantin I. a britský politik Winston Churchill.

V lázeňském komplexu z let 1822–1894 můžete obdivovat zajímavou historickou architekturu lázeňských domů a dochovanou kolonádu, kde se nachází „pijalnia wód“ se čtyřmi minerálními prameny. Najdete zde také lázeňské divadlo postavené v roce 1896 a amfiteátr. V tomto malebném městečku si vychutnáte skvělou atmosféru s množstvím kaváren nebo si projdete přilehlý lázeňský park, který městečko obklopuje.

Kláster Krzeszów

Unikátní cisterciácký klášterní komplex byl založen ve 13. století. Můžete navštívit monumentální baziliku Nanebevzetí Nejsvětější Panny Marie s bohatou výzdobou, jejíž přes 70 m vysoké věže jsou viditelné již z dálky několika kilometrů, dále mauzoleum slezských Piastovců – jednu z největších nekropolí tohoto typu v Evropě, kostel sv. Josefa s působivými freskami, označovaný jako „slezská sixtinská kaple“, historický hřbitov a nádhernou kapli Marie Magdaleny. Také je možné navštívit klášterní sklepení, půdní prostory, věž klášterního kostela, muzeum opatství a asi 2 km vzdálený letní pavilon na vodě, dříve vyhledávané meditační místo mnichů. Vaší pozornosti by neměla ujít ani Křížová cesta neboli Kalvárie, která je druhou největší v celém Polsku.

Vstupné

Základní trasa

Dospělí **28 PLN**, studenti **25 PLN**

Délka prohlídky: 1,5 hodiny – kostel Panny Marie Laskavé – bazilika, kostel svatého Josefa, mauzoleum Slezských Piastů, kaple Máří Magdaleny
Individuální návštěvníci mají v rámci vstupného nárok na zapůjčení audioprůvodce v českém jazyce, audioprůvodce provází po základní trase.

Rozšířená trasa

Dospělí **38 PLN**, studenti **35 PLN**

Délka prohlídky: 2,5 hodiny – základní trasa rozšířena o půdní a sklepní prostory a letní pavilon na vodě

Rozšířená trasa je pro individuální návštěvníky dostupná pouze v letním období (1.5.–31.10.) o sobotách a nedělích od 9:00 do 18:00, pro organizované skupiny – celoročně. Prohlídku je nutné objednat předem v informačním centru.

ceník průvodce v češtině po základní trase:

- pro 5 osob – 60 PLN
- pro 6 až 15 osob – 100 PLN
- pro 16 až 50 osob – 150 PLN

Průvodcovské služby jsou určeny pro organizované skupiny i jednotlivce. Doplatek za průvodce se hradí jednorázově.

Vstupné je možné platit kartou.

Možnost nočních prohlídek.

Pravidelně se v areálu konají mše svaté.

Vstup se psem není povolen
(s výjimkou asistenčního psa).

Otevírací hodiny

květen–říjen
9:00–18:00

listopad–duben
9:00–16:00

Nevšední okruh Kladskou kotlinou

Nabízíme Vám nevšední poznávací výlet vhodný **pro všechny věkové kategorie, s možností výběru turistické náročnosti**. Navštívíte historické město Bystrzyca Kłodzka se zachovalým opevněním ze 14. století a unikátním muzeem zápalek, vychutnáte si klidnou atmosféru lázeňského města Łądek-Zdrój nebo okusíte zašlou slávu paláce Gorzanów.

Při zpáteční cestě se můžete krátce zastavit na Zámku na Skále v Trzebieszowicích. Aktivní turisté zase jistě ocení možný výstup na Králický Sněžník z polské strany.

Harmonogram

8:00 – start z hraničního přechodu **Dolní Lipka / Boboszwów** (město Králíky) ve směru Bystrzyca Kłodzka

8:30–9:00 – prohlídka **historické části města Bystrzyca Kłodzka**

9:00–10:15 – prohlídka **Muzea zápalek**

Bystrzyca Kłodzka je město s unikátně dochovaným hradebním systémem ze 14. století včetně městských bran, má mnoho v jádru gotických či renesančních domů, ale i jiných historických památek. V Muzeu zápalek uvidíte předměty související s dějinami žhářství, sbírku zapalovačů nebo zápalkové etikety z různých zemí světa z přelomu 19. a 20. století až po současnost.

10:15–11:00 – přesun na parkoviště k **Medvědí jeskyni Kletno**

11:00–11:45 – přesun z parkoviště k jeskyni 1,5 km

12:00–13:00 – prohlídka jeskyně (cca 45 min)

13:00–13:45 – návrat na parkoviště

13:45–14:15 – přejezd do Łądek - Zdrój

14:15–15:30 – prohlídka **lázní Łądek-Zdrój**

Navštivte jedny z nejstarších lázní v Evropě, kde se vyléčil sám král Fridrich Veliký, car Alexandr I. nebo americký prezident John Quincy Adams. Vychutnejte si kávu v jedné z mnoha kaváren v malebném lázeňském městečku nebo si udělejte procházku po arboretu.

VARIANTA

Při cestě z Łądku do Gorzanówa se můžete krátce zastavit **na Zámku na Skale v obci Trzebieszowice** (cca 9 km).

Jedná se o stylový hotel v prostorách zrekonstruovaného zámku, kde můžete ocenit dochovanou architekturu, dobré jídlo v zámecké restauraci nebo procházku v přilehlém parku.

VARIANTA PRO AKTIVNÍ TURISTY

Po prohlídce Medvědí jeskyně se můžete rozhodnout, zda zvolíte turisticky náročnější výlet a vydáte se na **vrchol Králického Sněžníku** (1.423 m n.m.) **z polské strany**.

13:00–15:30 – přímo od Medvědí jeskyně se vydáte po žluté turistické trase až k chatě „Na Sněžníku“ (cca 5 km, 2:30 hod), kde je možnost občerstvení

15:30–16:30 – od chaty „Na Sněžníku“ pokračujete po zelené trase až na vrchol Králického Sněžníku (1,5 km, cca 45 min)

16:30–18:15 – zpět na parkoviště u Medvědí jeskyně se vydáte stejnou cestou (cca 1 hodina a 45 min)

18:15–19:00 – přesun z parkoviště k hraničnímu přechodu **Dolní Lipka / Boboszwów** (38 km)

15:30–16:00 – přejezd do obce Gorzanów

16:00–17:00 – prohlídka **zámku Gorzanów**

Individuální prohlídka přístupných prostorů zrekonstruovaného zámku.

17:00–17:45 – návrat zpět k hraničnímu přechodu **Dolní Lipka / Boboszwów**

Průběh celé trasy si můžete virtuálně projít na mapách:
www.mapy.cz/s/leloruvahe

Bystrzyca Kłodzka

Bystrzyca Kłodzka, česky Kladská Bystřice, je významné turistické centrum v Dolnoslezském vojvodství. V místě osídlení původně vznikla tržní a řemeslnická osada, která zaznamenala rozvoj již za vlády posledních Přemyslovců během 13. století. Město bylo založeno na pravidelném půdorysu, byly vybudovány městské hradby s hradebními věžemi, z nichž tři se dochovaly dosud. Bystřice bohatla zejména díky řemeslnickým dílnám pláteníků, soukeníků a díky obchodu. Byl zde založen také královský mlýn. Za zakladatele královského města bývá označován český král Jan Lucemburský, který dal roku 1319 městu mnohá privilegia. Tato byla roku 1348 stvrzena jeho synem Karlem IV. K rozkvětu města přispěla na počátku 17. století samostatnost fojtské správy a vlastní soudní pravomoc. Bohužel za třicetileté války město vyrabovali Švédové, roku 1646 velká část města vyhořela a další požár z roku 1703 zničil dvě třetiny městské zástavby uvnitř hradeb. Od roku 1818 byla Kladská Bystřice krajským městem.

Turistické
informační
centrum

Plac Wolności 17
Bystrzyca Kłodzka

Město má vzácně dochovaný okrouhlý středověký půdorys s hradební zdi ze 14. století, obdélným náměstím, přibližně pravoúhlou a radiální sítí ulic, mnoha v jádru gotickými či renesančními domy a dvěmi dominantními věžemi. Jedna z nich patří gotickému kostelu sv. Michaela Archanděla ze 14. století, další zdobí městskou radnici původem z 15. století. Na náměstí můžete vidět morový sloup z roku 1736, zajímavostí je pranýř z roku 1556 na Malém rynku. Prohlédnout si můžete unikátní opevnění, městské brány Vodní, Kladskou a Rytířskou věž. Projít si můžete městskou turistickou trasu, kde jsou jednotlivé historické zajímavosti označeny tabulemi, které obsahují krátké popisy památek ve čtyřech jazykových verzích včetně češtiny.

Filumenické muzeum – muzeum zápalek

Sídlo Filumenického muzea se nachází v bývalém evangelickém kostele a farní škole. Budovy byly postaveny v letech 1821-22 a přestavěny v roce 1823 podle projektu schváleného Karlem Schinkelem. Muzeum zápalek zde již přes 50 let vystavuje předměty související s dějinami žhářství. Hlavním jádrem muzejní sbírky jsou předměty používané k rozdělování ohně, jako jsou zápalné, benzínové, plynové, elektrické i chemické zapalovače, dále kovové a pazourkové kamínky, obalové a zápalkové štítky. Stálá expozice v muzeu představuje zápalkové etikety a obaly od přelomu 19. a 20. století až po současnost. Kromě polských etiket jsou k vidění zápalkové etikety a obaly z různých zemí světa, včetně Francie, Velké Británie, Ruska, USA, Indie a Číny. Rozmanitost témat, která se na nich objevují, je prakticky neomezená.

Vstupné

Základní vstupné **23P LN**

Snížené vstupné **18 PLN**

Rodinné vstupné **75 PLN**

Každé úterý je v rámci vstupného navíc volný vstup do stálé expozice Kouzelný svět sirek a na výstavu kreseb Bystrzyca Kłodzka – tváře města.

Vstupné lze platit kartou.

Expozici si návštěvník prochází samostatně bez průvodce.

Předpokládaná doba prohlídky je 30 minut, poslední vstup je 30 minut před koncem otevírací doby.

Pro organizované skupiny (nad 20 osob) je možné domluvit prohlídky individuálně.

Psům není vstup povolen.

Lze využít **bezplatné parkoviště** v bezprostřední blízkosti muzea.

Otevírací hodiny

září–červen

pondělí zavřeno

úterý–sobota 8:00–16:00

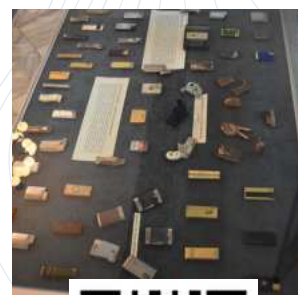
neděle 10:00–15:00

červenec–srpen

pondělí zavřeno

úterý–sobota 9:00–17:00

neděle 10:00–16:00

Více informací na www.muzeum-filumenistyczne.pl

Medvědí jeskyně Kletno

Medvědí jeskyně (jaskinia Niedźwiedzia), objevená v roce 1966, se nachází v masivu Králického Sněžníku. Nachází se jižně od vesnice Kletno v Kladsku, tedy na území, které bylo historicky součástí Českého království. Je považována za nejdelší a nejkrásnější zpřístupněnou krápníkovou jeskyni v Polsku. Od roku 1977 je prohlášena za chráněnou přírodní rezervaci. Jeskyně je bohatá na krápníkovou výzdobu. V doprovodu průvodce projdete labyrintem chodeb a zhlédnete unikátní stalaktity a stalagmity, kaskády a kalcitové draperie, návštěvníci uvidí mimo jiné kostru jeskynního medvěda a dalších zvířat z doby ledové.

Vstupné

Základní vstupné **60 PLN**, snížené vstupné (*) **45 PLN**

(*) pro děti a studenty do 26 let a ZP

Extrémní trasa **350 PLN** - nutná rezervace

Možné jsou slevy pro školní skupiny. Fotografování a filmování je zpoplatněno - 15 PLN. Výklad je v polském jazyce, je možné zapůjčit si audioprůvodce s českým jazykem.

Medvědí jeskyně v Kletně je přírodní rezervací, z tohoto důvodu je zde omezená kapacita návštěvnosti. Vstup do jeskyně zaručuje pouze rezervace vstupenek nebo online nákup. Platit je možné hotově i kartou.

Délka trasy je 45 min. Maximální počet je 15 osob ve skupině.

Doporučujeme teplé oblečení, v jeskyni je teplota okolo 6°C a 100% vlhkost. Trasa je dlouhá cca 360 m, je osvětlena a přístupná po pohodlném chodníku.

Psům není vstup povolen.

Otevírací hodiny

květen-srpen 9:00–16:40 (*)

září-duben 9:00–16:40 (**)

(*) mimo pondělí

(**) mimo pondělí a čtvrtky

Parkoviště je od Medvědí jeskyně cca 1 km (40 min pohodlné chůze) a

P je placené. Je možné platit kartou. Jeskyně je přístupná i pro vozíčkáře, parkování po předchozí dohodě je možné přímo u jeskyně.

Lądek-Zdrój

Turistické
informační
centrum

Plac Staromłyński 5
Lądek-Zdrój

Nedaleko lázeňského parku se nachází arboretum v podobě lesního parku, které bylo založeno v letech 1972-1974. Kromě různých druhů buků, javorů a smrků se zde nachází více než 250 druhů exotických stromů a keřů. Arboretum leží v nadmořské výšce 475-500 m a patří tak k nejvýše položeným v Polsku. Otevřeno je od května do října denně od 10 do 18 hodin. Zpoplatněno.

Lądek-Zdrój, město v dolnoslezském Kladsku nedaleko hranic s Českou republikou, leží na svazích Zlatých hor uprostřed nádherné přírody. Věhlas získalo v 16. století, kdy můžeme datovat vznik městských lázní, ačkoli léčivé prameny se zde využívaly již staletí. Po třicetileté válce musely být městské lázně rekonstruovány, došlo k jejich rozšíření i k objevu nových pramenů. Současné lázně byly založeny v roce 1680 a jsou tak jedny z nejstarších v Evropě. Velký rozvoj jim přinesl rok 1765, kdy se zde vyléčil král Fridrich Veliký a poté následovalo i mnoho dalších osobností, např. král Fridrich Vilém III. i IV, car Alexandr I., císař Vilém I. nebo americký prezident John Quincy Adams.

Centrem lázeňského dění je Přírodně léčebný ústav Wojciech, který byl postaven koncem 18. století podle vzoru tureckých lázní. Budovu zdobí netradiční kopule, pod níž je uvnitř umístěn kulatý mramorový bazén, kde se hromadí horká voda z vřídla. Okolo bazénu jsou rozmístěny pracovny pro lázeňské procedury s mramorovými vanami z 19. století, v rámci lázeňské kúry si zde můžete blahodárné procedury dopřát během celého roku. V sezoně od května do října se o víkendech pořádají „Otevřené víkendy“, kdy je bazén přístupný široké veřejnosti. V prvním patře budovy se nachází pitná hala s horkým pramenem Wojciech, který dal budově jméno. V roce 1984 musel být celý objekt rekonstruován a dnes je opět hrdou dominantou města nabízející minerální a perličkové koupele, bahenní procedury nebo oxygenoterapie. Najdeme zde také výstavní prostory s expozicí o historii lázní a hotel s 23 pokoji.

Více informací na www.uzdrowisko-ladek.pl

Palác Gorzanów

Gorzanów je historicky významným sídlem v údolí Kladska. Od 14. století zde vedla obchodní cesta z Vratislavi do Brna a Vídně. Jméno Gorzanów se poprvé objevuje v písemných pramenech v roce 1341 u příležitosti zmínky o místním farním kostele sv. Máří Magdalény. Již v tomto století zde byl hrad, nejméně tři léna (Ratschenhof, Moschenhof, Schlosshof) i farní škola, což znamená, že již v této době to bylo velké a významné sídlo.

Do současnosti se zde zachoval jeden z nejcennějších a největších komplexů historických budov. Nejstarší zámecká budova v Gorzanówě se pravděpodobně nacházela mezi současným palácovým komplexem a kostelem a pravděpodobně měla obranný charakter. Tento obranný hrad byl v letech 1460-1469 zbořen a stavební materiál byl použit k vybudování paláce, který existuje dodnes. Kolem roku 1845 byla na místě bývalého hradu zřízena kultivovaná zahrada. Impozantní renesanční panství, tedy hlavní část současného paláce, bylo pravděpodobně postaveno po roce 1554 z iniciativy Heinricha von Ratschina. V 17. století bylo zmodernizováno jak tělo palácového komplexu, tak interiér paláce, modernizována fasáda a interiérový design ve stylu raného baroka s italskými prvky. V důsledku provedených prací vznikl nádherný palác s parkem, svého času nejpůsobivější v Kladsku. V letech 1900-1906 byly provedeny renovační a konzervační práce. Po druhé světové válce začal však palác výrazně chátrat a až v listopadu 2012 se stala vlastníkem nadace Gorzanów palace foundation, která jej začala rekonstruovat. V paláci se konají koncerty, trhy, vernisáže, noční prohlídky apod. a je zde po celý rok možnost jedinečného ubytování.

Vstupné

Základní vstupné **25 PLN**

Prohlídka s průvodcem je každou hodinu a pouze v polském jazyce. Pro české návštěvníky mají připravené tištěné informace. Vstupné je možné platit pouze hotově.

V areálu můžete navštívit příjemnou kavárnu.

Vstup se psem je povolen.

Bezplatné parkoviště je v bezprostřední blízkosti paláce.

Otevírací hodiny

pondělí–neděle
10:00–18:00

!!! Z důvodu změny
vlastníka upozorňujeme
na nutnost ověření
otevírací doby paláce
Gorzanów před vaší
návštěvou.

Soví hory a jejich tajemství

Udělejte si čas na pěkný výlet, který Vás zavede nejen na nejvyšší vrchol Sovích hor, ale také do jejich podzemních chodeb a štol. Výlet je vhodný **pro všechny aktivní turisty, ale není nijak náročný**. Po výstupu na Wielkou Sowu a prohlídce podzemního komplexu z 2. světové války se můžete zrelaxovat u dobré kávy v lázeňském městečku Jedlina-Zdrój a výlet zakončit prohlídkou místního malebného zámku Jedlinka.

Harmonogram

7:30 – start z hraničního přechodu **Náchod / Kudowa Słone** ve směru Sokolec (lyžařský areál)

9:00–11:30 – výstup na nejvyšší horu **Wielka Sowa** (1.015 m n.m.), čas na občerstvení
Užijte si krásnou procházku na nejvyšší vrchol Sovích hor, kam Vás po necelých 3 km přímo z parkoviště u lyžařského areálu v obci Sokolec dovede červená turistická trasa (Główny szlak sudecki). Po cestě je možnost občerstvení v turistických chatách Orzeł a Sowa nebo přímo u rozhledny na vrcholu. Dostatek stravovacích zařízení najdete i v samotné obci Sokolec.

11:30–12:30 – návrat zpět na parkoviště

12:30–12:45 – přejezd ze Sokolce na parkoviště Walim Rzecka

13:00–14:30 – prohlídka **podzemního města Walim Rzecka**

Walim Rzecka je jedním ze sedmi podzemních komplexů projektu „Riese“ (gigant, obr). Jde o podzemní systém chodeb a hal, který byl v Sovích horách realizován během 2. světové války nacistickým Německem.

14:30–15:00 – přejezd do Jedliny-Zdrój

15:00–16:00 – prohlídka **lázeňského městečka Jedlina-Zdrój**

16:00–17:00 – prohlídka **zámku Jedlinka**

V kouzelném lázeňském městečku s množstvím kaváren a stravovacích zařízení si můžete vychutnat zasloužený odpočinek, okusit místní léčivý pramen a poté navštívit místní zámecký komplex Jedlinka s bohatou historií.

17:00–18:30 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone** (přes Mieroszów, Meziměstí, Police nad Metují).

Rozhledna na Wielkiej Sowie

Rozhledna na Velké Sově (Wielkiej Sowie), se nachází na stejnojmenné nejvyšší hoře Sovích hor (polský název Góry Sowie) v sudetském pohoří v jihozápadním Polsku, jejíž nejvyšší vrchol sahá do výše 1.015 m n. m.

Dnešní kamenná rozhledna s kruhovým výhledem byla postavena poblíž původní dřevěné rozhledny, která zanikla v roce 1904. Základní kámen byl položen 1. června roku 1905, patronem věže byl Otto von Bismarck a slavnostní otevření věže se konalo dne 24. května roku 1906. Od této doby se do rozhledny neinvestovalo a její stav podle toho také vypadal. Až s blížícím se stým výročím rozhledny shromáždilo město Pieszyce s okolními obcemi finanční prostředky na její rekonstrukci. Dne 24. května 2006, přesně na den po sto letech, mohla jubilatka slavit svoji ochranu a vítat turisty. Dnes je rozhledna na Velké Sově symbolem Sovích hor a je hojně navštěvovaná. Na prostranství okolo rozhledny, oblíbeném místě rodinných pikniků, můžete využít místa pro grilování.

Z vrcholu věže je za dobré viditelnosti kruhový výhled od polské nížiny přes Králický Sněžník, Orlické hory, Javoří hory až po Sněžku. Nedaleko odtud pod vrcholem hory se nachází horská chata Sova, kde se můžete občerstvit.

K rozhledně vystoupáte hned z několika směrů. Můžete se vydat po žluté turistické značce přes Malou Sovu (Mała Sowa) z Walimi, trasa je dlouhá 4,5 km. Krásná procházka je z obce Sokolec, kde můžete zaparkovat pod lyžařským areálem a vydat se odtud přímo po červené trase (Główny szlak sudecki) dlouhé necelé 3 km. Převýšení je cca 300 m, po cestě je možnost občerstvení v chatě Orzeł nebo Sowa.

Vedle věže se nachází prodejna s občerstvením. Prostranství je celkově upraveno pro odpočinek turistů, nedílnou součástí jsou lavičky, stoly a místa pro grilování. K dispozici jsou i toalety.

P Pro návštěvníky je zde **placené parkoviště**.

Otevírací hodiny

červen–září

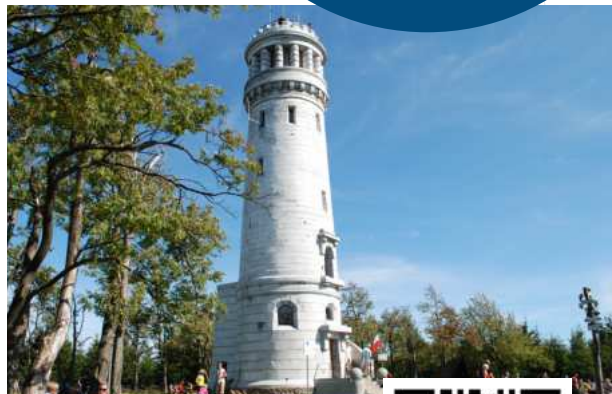
pondělí–pátek 10:00–15:00

sobota–neděle 9:00–18:00

říjen–květen

sobota–neděle 9:00–16:00

V případě nepříznivých povětrnostních podmínek není věž pro návštěvníky otevřena.

Více informací na www.wielkasowa.eu

Walim – Rzeczka podzemní město

Valimské štolý – komplex „Říčka“ jsou jedním ze sedmi podzemních komplexů projektu „Riese“ (gigant, obr). Jde o podzemní systém chodeb a hal, který byl nacistickým Německem realizován během 2. světové války v Sovích horách. Projekt „Riese“ je jedna z největších neukončených vojenských staveb Třetí říše, za cenu tisíců lidských životů byly vybudovány dlouhé kilometry podzemních chodeb. Již dlouhá léta láká tento podzemní objekt dobrodruhy a badatele, dnes je komplex Valimských štol zpřístupněn veřejnosti a je vyhledávanou turistickou atraktivitou. Podzemní okruh komplexu „Říčka“ je součástí jednoho z nejzáhadnějších hornických a stavebních projektů Třetí říše, celková délka podzemních chodeb je cca 500 m. Další z objektů projektu „Riese“ – Osówka – je vzdálen pouhých 8 km.

Otevírací hodiny

květen–září

pondělí–pátek 9:00–18:00

sobota, neděle a svátky 9:00–19:00

říjen–duben

pondělí–pátek 9:00–17:00

sobota, neděle a svátky 9:00–18:00

Poslední prohlídka začíná hodinu před koncem otevíracích hodin.

Objekt je uzavřen ve dnech:
svátek Velikonoční neděle,
1. 11. a 24.–26. 12.

Vstupné

Základní vstupné **35 PLN**

Snížené vstupné **30 PLN**

Prohlídka podzemní trasy je každou celou hodinu, pouze s průvodcem a trvá cca 60 minut. Za poplatek 14 PLN je k dispozici audioprůvodce v českém jazyce.

V podzemích je teplota 5 až 7 °C a vysoká vlhkost vzduchu, z toho důvodu doporučujeme se na prohlídku vybavit teplým oblečením.

V bezprostřední blízkosti areálu je **parkoviště**.

Lázně Jedlina-Zdrój

Jedlina-Zdrój je malé, pětistícové lázeňské město v Dolnoslezském vojvodství nedaleko české hranice. Počátky osídlení se datují do 13. století, kde byla na místě města založena dřevorubecká osada jménem Jedlinka. V 18. století zde byly objeveny léčivé minerální prameny a byly zde založeny lázně. V roce 1768 tak získala Jedlina městská práva a věhlas. Během druhé světové války zde existoval malý pracovní tábor v rámci koncentračního tábora Gross-Rosen, po druhé světové válce bylo město připojeno k Polsku a získalo nový název Jedlina-Zdrój.

Díky léčebným minerálním pramenům a také díky okolním lesům a malebné krajině se město stalo vyhledávaným místem pro ozdravení a relaxaci. Jedlina-Zdrój se pyšní velkým množstvím zeleně, je protkáno cyklostezkami, trasami pro běh i procházky, najdete zde lanový park, palácový komplex s bohatou historií i rozhlednu na nejvyšším kopci Borowa (853 m n.m.). K rozhledně vede několik turistických tras. Snadná trasa určená rodinám s malými dětmi, trasa střední obtížnosti, stejně jako náročnější úsek, určený zdatnějším turistům. Bez ohledu na stupeň obtížnosti netrvá výstup déle než 40 minut. Turistickou atrakcí je také historická železniční trať s vozovým parkem.

Zámek Jedlinka

Slezské války, časy průmyslové revoluce, tajemství bohatých továrníků, intriky a dvorské soubory, skryté truhly plné pokladů a nevysvětlitelná tajemství druhé světové války – to vše na Vás čeká v zámku Jedlinka. První zmínka o Jedlince pochází ze 13. století, kdy jejím majitelem byl kníže Bolko I. zvaný Přísný. Posledním soukromým předválečným vlastníkem paláce byl Gustaw Boehm. Budova byla postavena na počátku 17. století jako barokní zámek, poté byla v druhé polovině 19. století přestavěna. V letech 1944–1945 zde sídlila konstrukční kancelář a velení na-

cistické organizace Todt, která byla zodpovědná za výstavbu komplexu Riese. Po válce byl zámek předán státu a začal chátrat. Až v roce 2004 jej spolu s pozemky koupil soukromý majitel a podařilo se obnovit několik místností, které jsou nyní přístupné široké veřejnosti. Vedle paláce byl otevřen také hotel, ubytovna a pivovar. Na území zámeckého komplexu Jedlinka můžete vidět i jedinečnou repliku štábního vozu vlaku "Amerika". Právě v něm, ve voze 10 252 Bln, byla učiněna nejdůležitější strategická rozhodnutí druhé světové války.

Vstupné

Základní vstupné **24 PLN**

Snížené vstupné **20 PLN**

Skupinová vstupenka (10 osob) **16 PLN**

Délka prohlídky je cca 60 min a vstup je každou celou hodinu.

Prohlídka repliky štábního vozu vlaku „Amerika“

Základní vstupné **12 PLN**

Snížené vstupné **10 PLN**

Skupinové vstupné **8 PLN**

Kombinované vstupné **20 PLN** (replika vozu + zámek Jedlinka)

Lze platit kartou. Průvodce je jen v PL.

Vstup pro psy je povolen.

Neplacené parkoviště je v bezprostřední blízkosti zámku.

Otevírací hodiny

léto

každý den 10:00–18:00

podzim

čtvrtek–neděle 11:00–17:00

zima

pátek–neděle 11:00–17:00

Poslední prohlídka začíná
hodinu před koncem
otevíracích dob.

Krajem Stolových hor

Labyrint tajemných pískovcových skal, majestátní bazilika, renesanční zámček s kavárnou nebo kouzelné výhledy z vyhlídkové terasy i rozhledny. Nejen to Vám nabízí okružní výlet v okolí Národního parku Stolové hory, **vhodný pro všechny aktivní turisty**. Na své si přijdou nejen milovníci přírody, architektury i historie, ale také příznivci dobré gastronomie.

Harmonogram

7:30 – start z hraničního přechodu **Náchod / Kudowa Słone** ve směru Karlów

8:00–11:00 – okruh skalním městem a výstup **Wielki Szczeliniec** (Velká Hejšovina - 919 m n.m.)
Zelená turistická trasa Vás okruhem v délce 3,5 km provede jednou z nejzajímavějších částí Stolových hor. Na nejvyšší vrchol, Velkou Hejšovinu, vedou kamenité schody a výstup je vzhledem k množství téměř sedmi stovek stupňů fyzicky náročnější. Území Stolových hor je protkáno sítí turistických stezek, které zpřístupňují zajímavosti skalního masivu. Můžete si tedy zvolit i jinou trasu, například okruh okolo skal po modré a červené turistické trase (cca 7 km).

11:00–11:30 – přejezd z Karlówa do Radkówa

11:30–12:30 – procházka na **vyhlídku Guzowata** a zpět

12:30–14:00 – prohlídka **Geoparku Radków a Zalewu** s možností občerstvení
Krátkou procházkou z parkoviště (cca 1 km) se dostanete na vyhlídkovou terasu Guzowata, odkud jsou krásné výhledy na Velkou Hejšovinu, Broumovské stěny a Božanovský špičák. Po návratu si prohlédnete nově vybudovaný Geopark, který je hned vedle parkoviště. Projít se můžete i kolem Zalewu, umělé vodní laguny a oblíbeného rekreačního místa, kde si v místní restauraci můžete pochutnat nejen na vlastnoručně uloveném pstruhovi.

14:00–14:15 – přejezd do Wambierzyc

14:15–15:00 – prohlídka **baziliky Wambierzyce**
Poznejte překrásnou polskou barokní památku z počátku 18. století, bohatě vyzdobenou, s pozoruhodnými freskami, obrazy a sochami. Na svahu proti bazilice je postavena největší polská Kalvárie, na jejímž úpatí můžete navštívit pohyblivý betlém z 2. poloviny 19. století.

15:00–15:30 – přejezd k **zámku Sarny**

15:30–16:30 – prohlídka zámku Sarny
Navštivte renesanční zámek Sarny, postavený koncem 16. století. Stojí na skalnatém výběžku v údolí řeky, mezi Sovími a Stolovými horami. Ve vrátnici z 16. století je pro návštěvníky vybudovaná vyhlášená kavárna.

16:30–17:30 – návrat stejnou cestou zpět k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

VARIANTA

Dobré počasí využijte ke krátké zastávce u rozhledny Suszynka. Na kopci nad obcí Suszyna (469 m n.m.) si můžete vychutnat výhledy z 27 m vysoké kamenné rozhledny. Na vyhlídkovou plošinu vede 140 schodů a bezplatné parkoviště je jen 200 m od rozhledny.

16:30–17:15 – přejezd z obce Sarny do obce Suszyna

17:15–17:45 – návštěva **rozhledny Suszynka**

17:45–18:30 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa-Słone**

Stolové hory – Hejšovina

Národní park Stolové hory (Góry Stołowe) se nachází převážně na území Polska (Dolnoslezské vojvodství), mezi městečky Radków, Kudowa-Zdrój a Polanica-Zdrój. Pískovcové desky vyplňují středosudetskou kotlinu mezi Krkonošemi, Bystřickými a Orlickými horami. Stolové hory jsou nejvyšší pískovcové vrcholy Polska a zároveň jediné stolové hory v Polsku. Národním parkem o rozloze 6340 ha byly vyhlášeny již v roce 1993. Česká část NP se nazývá Broumovská vrchovina a je pod ochranou CHKO Broumovo. Nejvyšším vrcholem je Velká Hejšovina (Wielki Szczylniec) s 919 m n. m. Vrcholové partie jsou tvořeny z kvádrových pískovců svrchní křídy s vložkami slínovců a vápenců. Jedná se o sedimenty mořského původu.

Území Stolových hor je protkáno sítí turistických stezek, které zpřístupňují zajímavosti skalního masivu. Zavedou Vás do překrásného skalního města na Velké Hejšovině, do skalních labyrintů Bludných skal v masivu Boru, představí Vám Skalní hříby (Skalne Grzyby) a Radkovské skály (Radkowskie Skaly), krásné Puchaczské skály i Lezycké skály, které ve spojení s travnatou planinou připomínají africkou savanu. Nejčastěji návštěvníci míří do Bludných skal a Velké Hejšoviny. Ten, kdo dává přednost osamocenímu poznávání přírody si tak na své přijde zejména v ostatních oblastech Národního parku, kde se pohybuje jen málo turistů.

Velká Hejšovina

K vrcholu Velké Hejšoviny vedou kamenité schody a výstup je vzhledem k množství téměř sedmi stovek stupňů fyzicky náročnější. Rozhodně ale stojí za to! Turistický okruh v délce 3,5 km vede z obce Karłów po zeleně značené trase. Na Velké Hejšovině uvidíte například skalní útvary Lidoop, Velbloud, Slon, Kvočna a mnoho dalších. Zajímavostí je 100 m dlouhá a asi 20 m široká skalní rozsedlina Peklo, na jejímž dně se udržuje sníh často až do půli června. Po cestě je několik možností občerstvení.

Do Národního parku Stolové hory se dostanete nejlépe z Náchoda přes lázně Kudowa-Zdrój. Na Velkou Hejšovinu pokračujte do polské obce Karłów.

Otevírací hodiny

Turistické objekty na území NP jsou v provozu od 1. května do 31. října, skály jsou přístupné celoročně. V zimě či na počátku jara počítejte s tím, že z důvodu zalednění bývá labyrint obtížně přístupný a některé z cest mohou být kvůli ledu zcela uzavřené.

P V obci Karłów je **několik parkovišť**, která jsou **převážně placená**.

Vstupné

Základní vstupné **14 PLN**

Snížené vstupné **7 PLN**

Platba je možná v hotovosti (pouze v PLN) i platební kartou.

Vstupenky je možné zakoupit elektronicky na webových stránkách parku.

Radków

Zalew, Geopark, vyhlídka Guzowata

Městečko Radków je díky své poloze a rozsáhlé síti dobře značených turistických tras skvělým místem pro milovníky turistických i cyklistických výletů všech věkových kategorií. Některé turistické trasy a většina cyklotras překračují státní hranici. V zimě se lesní stezky a sněhobílá pole a louky mění v dobře upravené běžecké tratě s možností zapůjčení lyžařského vybavení.

Oblíbeným rekreačním místem je umělá vodní laguna **Zalew Radkowski**. Nachází se na severu Stolových hor při severním úpatí Hejšoviny (Szczeliniec) v nadmořské výšce okolo 400 m, 2 km jihovýchodně od města Radków. Vodní nádrž není nikterak velká, má plochu 4,8 ha. Nádrž je rozdělena na dvě části. V té větší je zákaz koupání, ta druhá je ke koupání určena. Vodní plochu rozděluje most. Kolem nádrže je několik desítek rekreačních chat, udržované plochy a stromy, celá oblast tak slouží jako místo ke koupání a odpočinku. Nádrž byla vybudována v 70. letech minulého století jako rekreační středisko pro horníky z nedaleké Nové Rudy (Nowa Ruda). A protože je nádrž i zarybněná, na své si přijdou nejen rybáři, ale i turisté, kteří si na vlastnoručně uloveném pstruhovi mohou pochutnat v místní restauraci.

Hned vedle laguny Radków najdete **muzeum a naučnou stezku**. K dispozici jsou exponáty zobrazující geologické bohatství Stolových hor, fosílie prehistorických rostlin a živočichů, ale také makety a tabule informující o geologii a historii této oblasti. Muzeum má podobu parku (geopark), jsou zde umístěny také dřevěné přístřešky, lavičky, stojany na kola, stromy a trvalé rostliny.

Vyhlídka Guzowata se nachází nad Radkovskou přehradou, zhruba 1 km z parkoviště směrem po modře značené turistické trase. Převýšení je cca 110 m. Můžete se těšit na atraktivní výhledy na Národní park Stolové hory, Broumovské stěny a Božanovský špičák. Vyhlídková terasa je přístupná jak pro pěší po turistické trase, tak pro motorizované návštěvníky díky nově vybudované komunikaci a parkovišti. Vyhlídková plošina je volně přístupná a zdarma.

P Prostorné **placené parkoviště** je k dispozici v bezprostřední blízkosti geoparku u Zalewu Radków, možné je využít i malé bezplatné parkoviště z druhé strany Zalewu.

Bazilika Wambierzyce

Bazilika Wambierzyce je překrásná polská barokní památka, jež byla vystavěna na místě původní svatyně. Vznik svatyně souvisí s legendou z 12. století, kdy zde měl nevidomý Jan z Ratna znovunabyt zraku a zjevila se mu postava Panny Marie. Počátkem 18. století byla zbudována barokní svatyně Matky Boží. V průběhu 19. století se stala vyhlášeným poutním místem a v roce 1936 propůjčil papež kostelu titul „basilica minor“ (menší bazilika). Interiér kostela je bohatě vyzdoben a najdeme zde pozoruhodné fresky i cenné obrazy a sochy. Na svahu proti bazilice byla také postavena největší polská Kalvárie, kde nejstarší kaple pochází ze 17. století.

Vambeřice byly jedním z nejvýznamnějších cílů věřících poutníků v období, kdy se poutě v 17. a 18. století nejvíce konaly díky rozšíření mariánského kultu. Tradice pětadvacetikilometrové pouti vedoucí z Police nad Metují přes Broumovské stěny se udržela do poloviny 20. století. Tehdy poslední pouť po této cestě prošla v roce 1947, poté byly uzavřeny státní hranice a tradice byla na 55 let přerušena vládním režimem. V roce 2002 byla opět obnovena. Po její trase vedoucí nádhernou krajinou se však můžete vydat nejen s procesím, ale i samostatně. Průvodce Vám na ní bude dělat soubor mnoha kamenných soch a křížů pamatujících ještě dobu největší slávy této cesty.

V budově na úpatí Kalvárie můžete dále navštívit **pohyblivý betlém** z 2. poloviny 19. století, jehož řemeslné provedení obdivují poutníci i turisté více než sto let. Najdete zde zajímavé výjevy a figurky, jako např. zobrazení vraždění dětí na příkaz krále Heroda, svatou rodinu při práci, 12letého Ježíše v chrámu, Poslední večeře Páně apod.

Vstupné - bazilika

Vstup do baziliky je **zdarma**.

Vstupné - pohyblivý betlém

Základní vstupné **10 PLN**

Snížené vstupné **8 PLN**

Dětské vstupné 3–18 let **6 PLN**

P **Parkoviště** je k dispozici v bezprostřední blízkosti areálu (**placené**), popř. 300 m od baziliky (**neplacené**).

Otevírací hodiny – pohyblivý betlém

květen–září 9:00–18:00
říjen–duben 10:00–16:00

Ve dnech 1.1., o Velikonocích,
1.11., 25.12. – zavřeno

Otevírací hodiny – bazilika

Každý den 7:00–19:00

V bazilice se konají pravidelné mše (svátky, neděle i všední dny). Každý pátek, sobotu a neděli v letní sezóně (od května do konce září) od 21:00 konají Slavnostní Mariánské výzvy s osvětlením baziliky (otevřeno od 20:30).

Více informací na
www.wambierzyce.pl/sanktuarium/bazylika/
www.wambierzyce.pl/ruchoma-szopka

Zámek Sarny

Renesanční zámek Sarny, postavený kolem roku 1590, stojí na skalnatém výběžku v údolí řeky Ścinawky mezi Sovími a Stolovými horami. Po většinu své doložené historie patřil bohatému a vlivnému rodu hrabat z Götzenů, z nichž mnozí řídili hrabství Glatz (Kladsko) ve jménu habsburských a hohenzollernských panovníků. Ve druhé polovině 18. století byl areál přestavěn a doplněn o letní palác a kapli sv. Jana Nepomuckého s nádhernými malbami. Od 2. světové války nebyl zámek opravován, byla zde státní farma a zámek zůstal ve značně zchátralém stavu. Od roku 2013 je zámek v soukromém vlastnictví, prochází rekonstrukcí a nyní se zde konají četné kulturní akce.

První část zámku Sarny je pro návštěvníky otevřena každý den. Ve vratech z 16. století je pro návštěvníky vybudovaná luxusní kavárna s vynikajícími koláči, můžete si zde zakoupit také pohlednice.

Vstupné

Samostatný prohlídkový okruh s průvodcem **15 PLN**

Zámek má volný vstup na nádvoří.

Pro návštěvníky jsou k dispozici tištěné informační materiály v češtině.

Můžete navštívit zámeckou kavárnu nebo restauraci.

Otevírací hodiny

Každý den
11:00–20:00

Rozhledna Suszynka

Otevírací hodiny

duben–říjen
10:00–22:00

listopad–březen
8:00–19:00

Rozhledna přímo nad obcí Suszyna je vybudována z pískovcových bloků různých velikostí až do výšky 27 m a svým tvarem připomíná strážní věž jakéhosi bájného středověkého hradu. Na vyhlídkovou plošinu ve 22 metrech vede 140 schodů. Z rozhledny je výhled na Krkonoše, Stolové hory, Broumovské stěny, Orlické hory i masiv Králického Sněžníku. Vstup je volný.

Bezplatné parkoviště je jen 200 m od rozhledny.

Více informací na
www.zameksarny.pl

www.euro-glacensis.cz/rozhledna-suszynka

Poklady hned za hranicí

Tento **nabítý, časově náročnější výlet, je vhodný zejména pro aktivnější turisty**. Různorodé atraktivita na Vás ovšem čekají hned za hranicemi. Z hraničního přechodu Náchod / Kudowa Słone se nejprve vydáte přes obec Zieleniec, vyhlášené a dynamicky se rozvíjející středisko zimních sportů, k přírodní rezervaci Torfowisko pod Zielencem. Zde Vás čeká první krátká procházka rašeliništěm po naučné stezce. Další procházku si vychutnáte lázeňským parkem a alejí Fryderyka Chopina k Muzeu papírenství v městečku Duszniki-Zdrój. Odtud se vydáte na nejvzdálenější bod výletu, do historického hlavního města celého regionu – Kłodzka. Zde navštívíte vojenskou pevnost, dominantu města a mimořádnou památku novověké vojenské architektury. Na zpáteční cestě z Kłodzka se již téměř u hranic zastavíte ve vesničce Pstrážna, která se pyšní skanzenem s typickými venkovskými stavbami sudetského pohoří.

Harmonogram

7:30 – start z hraničního přechodu **Náchod / Kudowa Słone** ve směru Zieleniec

7:45–8:45 – procházka **rašeliništěm Torfowisko pod Zieleńcem**, cesta zpět na parkoviště (u silnice na Duszniki-Zdrój)

Prvním cílem výletu je přírodní rezervace s unikátním zachovalým ekosystémem o rozloze 218,6 ha – Torfowisko pod Zieleńcem. Rezervace, kde také pramení řeka Divoká Orlice, se nachází v severní části Bystřických hor, pouhý cca 1 km severně od česko-polské státní hranice. Po naučné stezce dojdete po dřevěných lávkách až k vyhlídce na vřesoviště.

8:45–9:00 – přejezd do Duszniki-Zdrój

9:00–10:00 – procházka **lázeňským parkem, alejí Fryderyka Chopina** k Muzeu papírenství

Příjemná procházka v délce necelých 2 km Vás provede lázeňským parkem s množstvím zeleně, fontán a soch. Uvidíte zde architektonickou památku Chopinův dvůr, Duhovou fontánu a Pavilon minerálních pramenů. Alejí Fryderyka Chopina se dostanete až k budově Muzea papírenství.

Chcete-li nahradit nějaký doporučený cíl (např. místo procházky lázeňským parkem k Muzeu papírenství a zpět), zajedte se podívat do **sportovního střediska Jamrozowa Polana**. Toto centrum polského biatlonu se nachází hned vedle Dusznik, z centra pěšky necelých 3 km po černé turistické trase nebo cca 5 km autem.

10:00–11:00 – prohlídka **Muzea papírenství**

Muzeum papírenství v Duszníkách je jednou z nejvýznamnějších technických památek v Dolním Slezsku, právem přihlášených na Polský indikativní seznam UNESCO. Muzeum sídlí v historické, architektonicky zajímavé budově mlýna, kde se papír tradiční metodou stále vyrábí.

11:00–11:45 – cesta zpět na parkoviště

11:45–12:15 – přejezd do Kłodzka

12:30–14:30 – prohlídka **pevnosti Kłodzko**

Dějiny Kladské pevnosti, jedné z nejvýznamnějších vojenských a historických památek Dolního Slezska, se datují již od středověku. Na svou dobu velmi moderní systém opevnění, tak jak se dochoval dodnes, vznikl až v 17. a 18. století. V současnosti je pevnost mimořádnou památkou vojenské architektury.

14:30–15:30 – přejezd do příhraniční vesničky Pstrážna, Kudowa Zdrój

15:30–16:30 – prohlídka **skanzenu Pstrážna**

Navštivte jedinečnou lidovou architekturu ve zdejším skanzenu, který byl založen již roku 1984. Seznámíte se zde nejen s typickými venkovskými stavbami, ale i zvyky obyvatel sudetského pohoří.

16:30–17:00 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

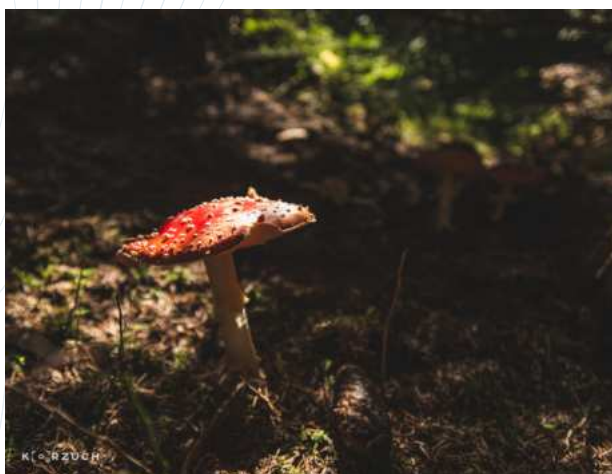
Mimo sezonu, tj. období listopad–duben, je poslední vstup do skanzenu možný ve **14:30**.

Průběh celé trasy si můžete virtuálně projít na mapách:

www.mapy.cz/s/jefatovula

Torfowisko pod Zieleńcem

Torfowisko pod Zieleńcem, kousek severské přírody ve střední Evropě, jsou dvě části rozsáhlého rašeliniště mezi hřebeny Orlických a Bystřických hor. Navštívit ho můžete u největšího turistického střediska polské části Orlických hor – Zieleńce. Rozloha rašeliniště činí 218,6 ha, větší severní část se nazývá Topieliska, jižní část Czarne Bagno. Výškové rozpětí rašeliniště je pouhých 20 m (750-770 m), zato jeho stáří je úctyhodné – odhaduje se na 7 600 let. Mocnost rašeliny činí v průměru 3 až 4 m, maximální pak asi 8,5 m. Ročně přibude 1-2 mm silná vrstva nové rašeliny. V přírodní rezervaci pramení řeka Divoká Orlice a vyskytuje se velké množství vzácných rostlinných i živočišných druhů. Najdete zde několik druhů zakrsklých borovic, trpasličí břízu, klikvu, šichu a nezbytný suchopýr, který navzdory svému jménu značí vlhkou půdu. Z živočichů je zajímavá především entomofauna, zejména vážky a motýli.

Napříč rašeliništěm vede zelená turistická značka, ze které vyběhají dvě odbočky v podobě povalového chodníku. První chodník vede do části Topielisko, kde je zakončen travnatou plošinou s posezením a vyhlídkovou věží (rozhlednou). Druhý povalový chodník Vás zavede do části Czarne Bagno s velkými plochami rašeliničku.

Lázně Duszniki-Zdrój

Lázeňské město Duszniki-Zdrój leží v jihozápadním Polsku, v Dolnoslezském vojvodství na řece Kladská Bystřice, jen asi 20 km východně od města Náchod. Duszniki, stejně jako celé Kladsko, které je oblastí s největším výskytem minerálních a léčivých pramenů v Polsku, kdysi náležely Českému království. Město je vyhlášené svými lázněmi s dlouholetou tradicí, a také svým příjemným klimatem, které se velmi podobá alpskému. O léčivé účinky zdejších pramenů se začali lékaři zajímat již kolem roku 1770, nicméně první pramen zde byl objeven již v roce 1408.

Lázně proslavily nejen léčivé prameny a nadmíru příznivé klima, ale také skladatel Fryderyk Chopin. Dnes jej připomíná dřívější lázeňský dům vybudovaný v letech 1802–1805, nyní budova divadla zvaná Chopinův dvůr. V tomto lázeňském domě, který byl předurčen společenské zábavě, koncertoval roku 1826 budoucí slavný skladatel, teprve šestnáctiletý. Chopina tu připomínají nejen dva pomníky, skladatelovo jméno nese i alej v lázeňském parku, ale především velmi populární, každoroční Mezinárodní Chopinův festival, který se koná od roku 1948.

Lázeňský park s architektonickou památkou Chopinův dvůr, Duhovou fontánou a Pavilonem minerálních pramenů rozhodně stojí za návštěvu. Můžete zde ochutnat dva prameny teplé i studené léčivé vody nesoucí jména Fryderyka Chopina a Kazimíra Velikého. Voda se používá k léčení trávicího ústrojí, osteoporózy, chronických a alergických onemocnění dýchacích cest, neplodnosti a pohybového aparátu.

Duszniki však mohou nabídnout ještě více než jen lázeňskou atmosféru, relaxaci a odpočinek. Můžete zde navštívit Muzeum papírenství, které je jediným polským muzeem zaměřeným na historii papírenství, výroby papíru a tiskařství. Milovníci sjezdového lyžování a bílé stopy zase mohou navštívit vyhlášené lyžařské středisko Zieleniec, kde je k dispozici 22 lyžařských vleků a kvalitní zázemí.

P Bezplatné parkování je k dispozici na několika místech v okolí parku.

Duszniki-Zdrój Muzeum papírenství

Papírenský mlýn v lázních Duszniki-Zdrój byl jediný tohoto typu v Polsku. Je jednou z nejvýznamnějších technických památek v Dolním Slezsku, který je přihlášen na Polský indikativní seznam UNESCO. V krásné, architektonicky zajímavé budově mlýna najdeme ojedinělé Muzeum výroby papíru, který se zde tradiční metodou stále vyrábí. Zachovaly se zde i cenné polychromy a nábytek. Muzeum nabízí kromě tradiční výstavy také živá vystoupení a workshopy, které Vás seznámí s výrobou papíru tradičními metodami.

Otevírací hodiny

květen–srpen

pondělí–sobota 9:00–18:00

neděle 9:00–16:00

září–říjen

pondělí–sobota 9:00–17:00

neděle 9:00–16:00

listopad–duben

úterý–neděle 9:00–15:00

Prohlídka muzea papíru začíná nejpozději dvě hodiny před uzavřením muzea. Hodinu před zavírací dobou je možné navštívit trasu pouze individuálně bez průvodce nebo papírenské dílny.

Vstupné

Hlavní trasa (1+2) **29 PLN**, snížené vstupné **23 PLN**

Trasa 1 s průvodcem "S papírem po dvě tisíciletí"

Trasa 2 samostatně "Umění a peníze"

Workshopy **22 PLN**

Děti do 7 let zdarma.

Možný je nákup výhodné rodinné vstupenky (2 dospělí s dětmi).

Vstupné je možné platit kartou. Individuální vstup je možný kdykoli, v případě workshopů (tzv. lekce muzealne) je vstup každou celou hodinu. V závislosti na počtu osob trvá workshop od půl hodiny do hodiny a pro skupiny doporučujeme rezervaci předem.

Od května 2020 je k dispozici rezervace pro návštěvu muzea (na tel. čísla: +48 748 627 400, +48 727 657 727).

Pro návštěvníky je k dispozici audioprůvodce v českém jazyce, kterého lze stáhnout pomocí QR kódu u pokladny do vlastního telefonu nebo tabletu.

V areálu je možnost občerstvení (kavárna) a toalety.

Psi mají vstup povolen.

Bezplatné parkoviště je cca 50 m od budovy muzea.

Více informací na www.muzeumpapiernictwa.pl

Pevnost Kłodzko

Kladská pevnost je jednou z nejvýznamnějších a nejokázalejších památek Dolního Slezska. Hlavní pevnost (Twierdza Główna) je umístěna na Pevnostní hoře (Góra Forteczna, 369 m n. m.) uprostřed města a zaujímá rozlohu více než 30 ha.

Dějiny této vyjimečné kladské pevnosti začínají již ve středověku, kdy zde v 10. století stával dřevěný hrad, později přestavěný na obranné sídlo kladských vládců. Na jeho místě posléze vznikl moderní systém opevnění, který odpovídal nárokům na vojenskou architekturu 17. a 18. století.

V 17. století byla zahájena největší přestavba kladského hradu, která přinesla změny, z nichž většina se dochovala dodnes. V roce 1622 představil vratislavský architekt a stavitel opevnění Valentin von Säbisch návrh na posílení hradu a jeho přeměnu na bastionovou pevnost. V 80. letech 17. století stavbu vedl slavný pražský stavitel a architekt Jakopo Carove. V roce 1796 byl postaven nejvyšší bod pevnosti – donjon – masivní věž, která byla považována za poslední útočiště a centrum protiútoků při obraně pevnosti. V donjonu byly umístěny třípodlažní, až 20 metrů hluboké sklady a kasematy se zbrojnicí, lékárnou, laboratoří a s prostorem pro posádku. Donjon obklopoval řetězec bastionů, kleští, redut a redanů, v předpolí pak byly šance a palebná stanoviště, dále pak systém suchých příkopů o hloubce až 10 metrů. V souladu s pravidly výstavby pevností je každý pevnostní prvek vyšší než prvek stojící před ním.

Ve druhé polovině 19. století pevnost přestala fungovat jako obranná. Byla využívána jako vojenské skladiště, vězení a během 2. světové války tu byl dokonce závod nucených prací, ve kterém se vyráběly elektronické části do ponorek U-boot a do raket V1 a V2. Po válce se v areálu pevnosti nacházela vojenská skladiště a podnik na výrobu vína. Od roku 1960 je pevnost zapsána na seznam kulturních památek Polska.

V současné době je pevnost mimořádnou památkou novověké vojenské architektury, která stále ukrývá mnohá tajemství. Z nejvyšších částí pevnosti můžeme obdivovat překrásné městské panorama a výhled na okolní hory. Prohlídka v podzemních bludištích Vás provede historií a poznáte, jak kdysi vojáci žili.

Vstupné

Jedna část prohlídky

Základní vstupné **38 PLN**, snížené vstupné **30 PLN**

Obě části prohlídky

Základní vstupné **60 PLN**, snížené vstupné **50 PLN**

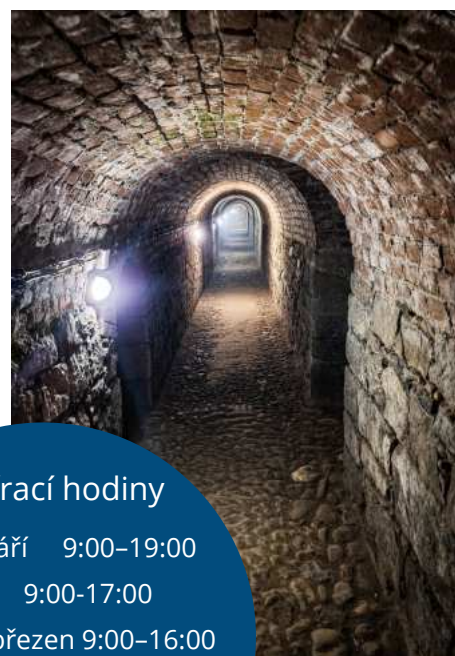
Prohlídka s průvodcem je vždy po 30 minutách (pro osoby od 5ti let). Prohlídka se skládá ze dvou jednotlivých částí (je možné zvolit si obě, nebo pouze jednu – délka prohlídky je pak 2,5 hod.).

Horní část pevnosti – prohlídka trvá cca 1,5 hod. v letní sezoně (cca 1 hod. v zimní sezoně)

Labyrint (minérské chodby) – projdete cca 1 km ze sedmikilometrového labyrintu chodeb, doba trvání cca 1 hod. (nezávisí na sezoně)

Platit lze kartou. Individuálně je možný volný vstup po horní části pevnosti, k dispozici je tištěný průvodce v českém jazyce. V pevnosti si můžete prohlédnout i výstavu věnovanou historii tohoto místa, která je také doplněna českými popisky. Zvýhodněné je vstupné pro skupinu nejméně 15 osob v případě školní skupiny, dozor má nárok na volný průkaz (pro 10 studentů). Pro návštěvníky jsou připravené i noční prohlídky. Na vstupné je 10% sleva pro osoby s velkou rodinnou kartou.

Pozor: v podzemí je celoročně chladno, doporučujeme proto vzít si na prohlídku teplé oblečení.

Psům je vstup povolen pouze na venkovní část, kde se můžete pohybovat individuálně bez průvodce.

Pro individuální zákazníky doporučujeme **neplacené parkoviště** v ulici Zofii Stryjeńska.

Otevírací hodiny

duben–září 9:00–19:00

říjen 9:00–17:00

listopad–březen 9:00–16:00

Poslední vstup s možností návštěvy hlavní trasy a trasy Labyrintu je ve 16:30 (resp. 14:30 a 13:30). Poté je možná pouze návštěva jedné části pevnosti. V 19:00 (resp. 17:00 a 16:00) se pevnost zavírá.

Pstrážna (Stroužné) Muzeum a skanzen lidové kultury

Jen pár kroků od státní hranice se při populární turistické trase z lázní Kudowa-Zdrój do Stolových hor (Góry Stołowe) nachází vesnička Pstrážna. Velkým turistickým lákadlem je zdejší skanzen (Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego) založený roku 1984, seznamující s lidovými stavbami a zvyky obyvatel sudetského pohoří.

Stálá expozice se skládá z historických předmětů dřevěné lidové architektury. K nejzajímavějším stavbám skanzenu patří objekt bývalého hostince, který sem byl přenesen z obce Szalejów Dolny. Zajímavá stavba s vysunutou křížovou světničkou pochází z počátku 19. století, do skanzenu byl z původního místa přenesen v roce 1985. Skromnější venkovskou architekturu zastupuje chalupa ze Zakrze z přelomu 18. a 19. století nebo chalupa z obce Nowa Łomnica, která leží na úpatí Bystřických hor. Na vše z návrší shlíží jeden z nejzajímavějších objektů skanzenu – dřevěný větrný mlýn. Areál pak doplňují menší stavby jako stodola, zvonice, kaplička, dřevěná studna či třeba zdobené včelí úly.

Otevírací hodiny

květen–1.polovina října
úterý–neděle 9:30–18:00 (*)

2.polovina října–duben
úterý–neděle 9:30–15:30 (*)

(*) poslední vstup nejpozději 1 hodinu před uzavřením

Skanzen uzavřen 1.1., Velikonoční neděl, 1.11. a 22.-26.12

Vstupné

Základní vstupné **12 PLN**

Snížené vstupné **10 PLN**

Muzejní lekce **15 PLN**

Ve skanzenu se nedá platit kartou z důvodu nestabilního signálu.

 Nedaleko skanzenu je restaurace, kde si můžete dát rybu z místních rybníků.

 Psi mají vstup povolen.

Bezplatné parkoviště je k dispozici přímo u areálu.

Za monumenty válečné minulosti Srebrna Góra a Osówka

Tento výlet je **vhodný pro všechny věkové kategorie**, ocení ho ale především **milovníci vojenské historie**. Nejprve se vydáte do dávných dob návštěvou unikátní pevnosti Srebrna Góra z 18. století. Odtud se přesunete o dvě století blíže současnosti, abyste mohli prozkoumat tajemné vojenské podzemní město Osówka, které nechala vybudovat německá armáda válečnými zajatci během 2. světové války. V hornickém městě Nowa Ruda si můžete udělat procházku k rozhledně na Hoře Sv. Anny nebo si odpočinout ve vyhlášené kavárně.

Harmonogram

8:00 – start z hraničního přechodu **Náchod / Kudowa Słone** ve směru Srebrna Góra

9:15–10:30 – procházka od parkoviště ke vstupu do **pevnosti Srebrna Góra**, nákup vstupenek (popř. možnost občerstvení)

Od parkoviště si udělejte pěknou procházku až nahoru ke vstupu do pevnosti (pevnost otevírá od 10.00 hod). Zvolit můžete nejkratší cestu žlutou turistickou trasou po silnici, kde v sezóně z parkoviště nahoru jezdí kyvadlová doprava vláčkem (cca 1,5 km, 30 min) nebo zvolit cestu pro pěší podél hradeb nejprve po modré, pak po červené trase (cca 2,5 km, 50 min).

10:30–12:30 – prohlídka pevnosti Srebrna Góra

Pevnost Srebrna Góra, jedinečný objekt významu evropského kulturního dědictví, je oblíbenou turistickou atrakcí pro milovníky historie, přírody, turistiky i sportu. Komplex vojenského opevnění, sestávajícího z šesti pevností a několika bašt, patřilo v 2. polovině 18. století k nejmodernějším v Evropě. V areálu je možnost občerstvení. Prohlídku pevnosti můžete doplnit i návštěvou malé přilehlé Pevnosti Spitzberg-Ostróg.

12:30–13:30 – přejezd na parkoviště k vojenskému **podzemnímu městu Osówka**

13:30–15:00 – prohlídka vojenského podzemního města Osówka

Projděte si záhadné podzemní chodby vojenského objektu Osówka, jehož stavbu zahájili Němci koncem roku 1943 v rámci projektu „Riese“ (gigant, obr). Osówka je nejzajímavější turistům zpřístupněný podzemní objekt Sovích hor s největší délkou podzemních chodeb, které dodnes ukrývají svá tajemství.

15:00–15:30 – přejezd do Nowe Rudy

15:30–17:00 – výstup na **Horu Sv. Anny**, prohlídka **rozhledny**

Vychutnejte si příjemnou procházku na Horu Sv. Anny po obnovené historické cestě (cca 2 km) a navštivte kamennou rozhlednu na vrcholu. Vstup je neomezen.

17:00–17:30 – návrat zpět na parkoviště

17:30–18:30 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

VARIANTA

Pokud se nevydáte na vrchol Hory Sv. Anny, doporučujeme Vám návštěvu **centra města Nowa Ruda** a relaxaci ve vyhlášené kavárně Biała Lokomotywa.

Pevnost Srebrna Góra

Na rozhraní Sovích a Bardských hor (Góry Sowie i Góry Bardzkie) se na Strážní hoře (Warowna Góra) nad městečkem Srebrna Góra nachází stejnojmenná pevnost, která se může pochlubit primariátem největší horské pevnosti v Evropě. První zmínky o Srebrnej Górze (tehdy Silberbergu) se začínají objevovat ve 14. století. V té době se tu začalo těžit stříbro, od kterého město dostalo svůj název. Největší rozkvět Srebrna Góra zažila na začátku 16. století, kdy získala hornická práva a v údolích Srebrnej a Chłopiny se stříbro kutalo v osmi velkých dolech. Pevnost je jedinečný objekt významu evropského kulturního dědictví a jedna z nejdůležitějších atrakcí Dolního Slezska. V době vzniku (1765–1777) patřila k nejmodernějším opevněním tohoto typu v Evropě. Komplex sestává z šesti pevností a několika bašt. Objekt měl 151 opevněných chodeb (kasematů), rozložených do tří pater. Pevnost Srebrna Góra je jedinečnou turistickou atrakcí, místem pro milovníky historie, přírody, turistiky i sportu a její prohlídka je vhodná nejen pro individuální turisty, ale i pro organizované skupiny, dospělé i děti.

Vstupné

Základní vstupné **40 PLN**

Snížené vstupné **30 PLN**

Roční vstupné **100 PLN**

Děti do 4 let mají vstup zdarma.

Jednotliví turisté nepotřebují rezervaci – vstupy s průvodcem se konají každých 20–25 minut (s výjimkou období listopad–březen, kdy se prohlídka koná každou hodinu). Skupiny více než 20 osob vyžadují rezervaci.

Pevnost je zavřena o Velikonoční neděli, 1. listopadu a 24.–25. prosince.

Každý den se koná prohlídka pevnosti s průvodcem v uniformě vojáka z dob Napoleona. Celá návštěva trvá asi 1,5–2 hodiny.

Od května do konce října je v pevnosti k dispozici rychlé občerstvení a nachází se zde také jídelna.

Vstup je povolen psům za předpokladu, že jsou na vodítku!

Placené parkoviště u Stříbrno-horského průsmyku je vzdálené cca 1 km od pevnosti.

Doporučujeme teplé oblečení, teplota v podzemí pevnosti je celoročně okolo 10°C. Terén pevnosti je nerovnoměrný a místy náročnější, doporučujeme proto trekingovou nebo sportovní obuv.

V létě (o víkendech) ze Stříbrno-horského průsmyku jezdí do pevnosti vláček Fort Fan Express. Cena zpátečního lístku: 5,00 PLN.

K pevnosti vede malebně stoupající klikatá cesta, na které platí zákaz vjezdu vozidel, jejíž překonání trvá asi 15 minut (zákaz vjezdu se nevztahuje na osoby se zdravotním postižením a těhotné ženy). Cesta začíná od parkoviště u Stříbrno-horského průsmyku.

Z parkoviště se také můžete vydat na protější nižší kopec Ostróg (610 m n.m.), kde je další malá **pevnost Spitzberg**. Ta má tvar pětibokého půdorysu a vznikla v letech 1769–1772. Obsahuje 19 kasemat, z toho 6 dělostřeleckých. Další byly určeny jako sklad prachu, potravin a prostor pro posádku čítající šest důstojníků a 130 vojáků. Ve své době byla nejmodernějším obraným prvkem. S hlavní pevností byla spojena dřevěnou palisádou, ale mohla fungovat zcela nezávisle. Návštěvu obou pevností můžete kombinovat, kompletní prohlídka trvá až 3 hodiny.

Otevírací hodiny

červenec–srpen 10:00–19:00

duben–červen, září–říjen
10:00–18:00

listopad–březen 10:00–17:00

Poslední prohlídky s průvodcem začínají:
přibližně v 16.30 v období od 1. dubna do
31. října, o prázdninách přibližně v 17.30.

V období listopad – březen jsou
komentované prohlídkové hodiny:
10:20, 11:00, 12:00, 13:00, 14:00,
15:00 a v 15:50.

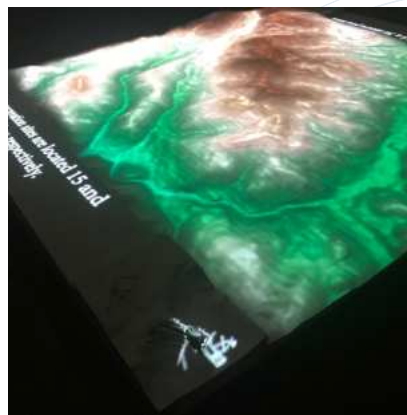

Podzemní město Osówka

Za broumovskými stěnami, kousek od českých hranic, se skrývá jedno z tajemství třetí říše. Nachází se ve valbřišském okrese na okraji obce Glušice (Głuszyca). Koncem roku 1943 zahájili Němci v Sovích horách stavbu objektů „Riese“. Objekt Osówka je nejzajímavější, turistům zpřístupněný podzemní objekt Sovích hor, s největší délkou podzemních chodeb. Kromě Osówki byly práce současně vedeny v mnoha lokalitách, vznikaly provázané pozemní obranné systémy a chodby. Účel komplexu a samotné práce byly tajemstvím třetí říše. Podle některých hypotéz zde mělo vzniknout tajné Hitlerovo sídlo. Další autoři historických publikací tvrdí, že haly byly určeny pro výrobu tajných zbraní. Stavební práce byly zastaveny začátkem roku 1945 s hrozícím příchodem Rudé armády.

Po válce byl objekt vypleněn a uzavřen. V roce 1995 byly zahájeny zabezpečovací a adaptační práce pro zpřístupnění objektu turistům. Dne 9. března roku 1996 mohli první návštěvníci vidět 650 m podzemních chodeb, dnes již mohou navštívit 1500 m. Během prohlídky se seznámíte i s osudy vězňů pracujících na projektu Riese a dalšími zajímavostmi spojenými s Osówkou, Sovími horami a Dolním Slezskem.

Objekt je vybaven zajímavými expozicemi, světly a interaktivními prvky. V roce 2008 zde vzniklo návštěvnické centrum – Centrum tajemství a zážitků, které nabízí příjemné zázemí, pokladnu, restauraci pro 60 návštěvníků i parkoviště pro 100 vozidel.

K tajemnému vojenskému podzemí „Riese“ se váže také legenda o ukrytém „Zlatém vlaku“. Když se Rudá armáda nezdolně blížila k metropoli německého Slezska, měl být odtud vypraven obrněný vlak Wehrmachtu napěchovaný zlatem, šperky a uměleckými předměty ukradenými během tažení na východ. Vlak, který měl převézt zlato přes Československo na území Německa se i přes snahu hledačů pokladů dosud nenašel.

Vstupné

"Historická trasa"

Základní vstupné **35 PLN**

Snížené vstupné **29 PLN**

V pokladně je možné platit platební kartou. Doba prohlídky „Historické trasy“ je cca 1 hod. Návštěva objektu je vhodná pro zájemce všech věkových kategorií. Přístup není bezbariérový.

Kromě základní trasy prohlídky si můžete rezervovat také "Retro historickou trasu" (s průvodcem pouze za svitu baterek), „Extrémní trasu“ pro fyzicky zdatné zájemce, „Vzdělávací trasu“ (trasa pro organizované skupiny nad 15 osob) nebo „Expediční trasu Riese“ pro odvážné.

Návštěvnické centrum s pokladnou (v areálu objektu) poskytuje informace o trasách prohlídek, možnostech realizace speciálních okruhů a programů. Prohlídka je pouze s průvodcem, standardní prohlídky a programy se konají v polském jazyce. Pro zájemce poskytují vypůjčení audioprůvodce v češtině. Rezervace je možná také on-line či telefonicky. Prohlídku v jiném jazyce je třeba objednat předem.

Otevírací doba informačního centra: pondělí–pátek od 9:00 do 16:00, během turistické sezóny každou sobotu od 9:00 do 14:00.

V podzemí se celý rok (i během letní sezóny) udržuje nízká teplota, proto doporučujeme se na prohlídku vybavit teplým oblečením. Doporučeny nejsou prohlídky pro lidi trpící klaustrofobií. Rodiče s malými dětmi by měli zvážit účast na prohlídce podzemní části.

V návštěvnickém centru je možnost občerstvení v restauraci.

V bezprostřední blízkosti areálu je prostorné hlídané **parkoviště**.

Otevírací hodiny

každý den 10:00–17:00

Harmonogram jednotlivých tras najdete na <https://osowka.pl/index.php/aktualnosci>.

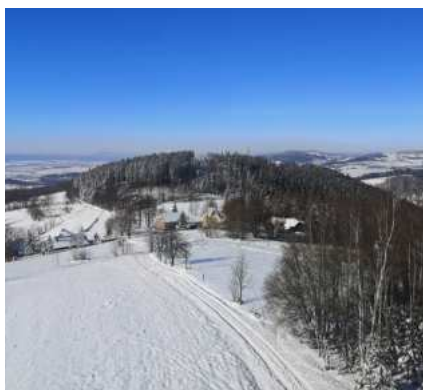
Komplex Osówka můžete navštěvovat celoročně každý den, mimo státních svátků: Hod Boží velikonoční (dle kalendáře), Slavnost Všech svatých (1.11.) a Vánoce (26.12.).

Nowa Ruda a Hora Sv. Anny

První zmínka o městě Nowa Ruda v Dolnoslezském vojvodství se uvádí roku 1337 a již z roku 1340 pochází první zmínka o zlatonosných a jiných rudách na tomto panství. V období vrcholného středověku se město rozvíjelo a kvetla zde řemesla, během husitských válek však bylo zničeno. Město poté patřilo střídavě Prusku, Německu a Polsku. Ve 20. století zde došlo v černouhelných dolech k několika velkým důlním neštěstím. V roce 1930 o život přišlo 130 horníků v dole sv. Václava a během 2. světové války, kdy zde byly pracovní tábory pro válečné zajatce, zemřelo v dole Ruben dokonce 187 horníků.

Jako výchozí bod pro návštěvu města i vycházku na Horu Sv. Anny Vám doporučujeme **neplacené parkoviště** u městského Centra kultury.

Na Horu Sv. Anny (647 m n.m.) vede z centra města žlutá nebo zelená turistická trasa v délce 2,5 km, která Vás po obnovené historické cestě ze 17. století zavede přímo k rozhledně. Kamenná věž byla v minulosti veřejnosti nepřístupná a sloužila jako televizní převaděč, ale roku 2014 byla obnovena. V její blízkosti stojí kostelíček z roku 1644, zasvěcený svaté Anně. Na Horu Sv. Anny se pořádaly poutě a významné akce související se svatoanenskými slavnostmi. Malé parkoviště se nachází také přímo u rozhledny.

Pokud se rozhodnete pro návštěvu centra tohoto hornického městečka, zajděte se podívat na náměstí s krásnou radnicí. Příjemné posezení a relaxaci si můžete dopřát v některé z kaváren.

Chcete-li v Nowe Rudě strávit více času, můžete si prohlédnout zámek z 1. poloviny 14. století upravený do nynější rokokové podoby, farní kostel sv. Mikuláše a kostel sv. Barbory nebo veřejnosti přístupný Důl sv. Václava, kde je Muzeum hornictví (Muzeum Górnictwa). Město má i bývalou lázeňskou část, kde vyvěrají minerální prameny. Nowa Ruda je výchozím bodem nejen cyklistických, ale i turistických a v zimě lyžařských tras.

Výjimečné město Wałbrzych

První písemná zmínka o městě Wałbrzych pochází z roku 1305. Byl součástí Svídnického knížectví a s ním Zemí Koruny české do roku 1742, kdy po první slezské válce připadl Prusku. Na začátku 19. století se stal významným střediskem průmyslu, především těžby černého uhlí, výroby koksu, skla, porcelánu a textilního průmyslu. Po druhé světové válce byl spolu s většinou Slezska připojen k Polsku a původní německé obyvatelstvo nahradili osadníci z centrálního Polska a polští repatrianti ze západních zemí.

Krátkou zastávku si cestou udělejte nejprve v zapomenuté vesničce Sokołowsko, kdysi proslavené svými lázněmi a sanatoriem. Další zastávka Vás zavede do centra města Wałbrzych, kde můžete obdivovat krásné exponáty v Muzeu porcelánu. Poté Vás čeká překrásný zámek Książ, jeden z nejimpozantnějších objektů tohoto typu v Polsku. Návštěva důlního komplexu Stara Kopalnia nadchne zase milovníky historických průmyslových objektů.

Harmonogram

8:30 – start z hraničního přechodu **Starostín/Golińsk** (2 km od Meziměstí) do **vesničky Sokołowsko**

9:00–9:30 – krátká procházka

Udělejte si krátkou, příjemnou dopolední procházku kdysi slavnými lázněmi Sokołowsko, kde bylo v roce 1855 zahájeno první sanatorium specializované na léčbu tuberkulózy. Dojdete až k obnovenému lázeňskému pravoslavnému kostelíku sv. Archanděla Michala.

9:30–10:00 – přejezd do Wałbrzychu k **Muzeu porcelánu**

10:00–11:00 – prohlídka Muzea porcelánu

V muzeu můžete obdivovat krásné porcelánové kousky z bohatých sbírek exponátů místních i evropských porcelánek. Od první poloviny 19. století bylo město vyhlášené výrobou nejen užitečného porcelánu, ale vyráběly se zde i umělecké skvosty, které jsou nyní vystavovány v sálech bývalého zámku z 19. století.

11:00–11:30 – přejezd k **zámku Książ**

11:30–15:30 – prohlídka interiéru zámku Książ, jeho okolí nebo tropického zámeckého skleníku

Navštívíte impozantní zámecký palác, který je jedním z nejznámějších objektů podobného typu ve Slezsku. Zámek můžete projít několika turistickými okruhy s pomocí audioprůvodce. Za návštěvu stojí i rozsáhlé zámecké zahrady nebo hřebčín. Pěkná podívaná Vás čeká také v zámeckém tropickém skleníku (Palmiarna) cca 2 km od zámku, jeho vstupné je již zahrnuto v ceně vstupenky k návštěvě zámku (platný 12 měsíců od zakoupení), popř. jej možno zakoupit samostatně.

VARIANTA

Zkrátíte-li čas pobytu na zámku Książ, zajedte se podívat do **lázeňského městečka Szczawno-Zdrój** na zachovalou historickou architekturu lázeňských domů.

Na kolonádě můžete ochutnat jeden ze čtyř minerálních pramenů nebo zajít na dobrou kávu.

14:30–14:45 – přejezd od zámku do lázeňského města Szczawno-Zdrój

14:45–15:45 – procházka po kolonádě, čas na občerstvení

15:45–16:00 – přejezd zpět do Wałbrzychu, Stara Kopalnia

15:30–16:00 – přejezd zpět do Wałbrzychu, Stara Kopalnia

16:00–18:00 – prohlídka **důlního komplexu Stara Kopalnia**

Centrum vědy a umění Stara Kopalnia, vzniklé na území dřívějšího uhelného dolu Julia, je největší atrakcí průmyslové turistiky v Polsku. K vidění je zde mnoho historických průmyslových objektů, obohacených o autentické vybavení včetně zpřístupněného strojového parku. Komplexem Vás provedou bývalí místní horníci.

18:00–18:30 – návrat zpět k hraničnímu přechodu **Starostín/Golińsk**

Průběh celé trasy si můžete virtuálně projít na mapách:

www.mapy.cz/s/jahaleburu

Sokolowsko

Malá nenápadná vesnička 10 km za hranicemi skrývá mnoho zajímavého. Lázeňská historie tohoto místa se začala psát roku 1849, kdy sem na odpočinek přijel hrabě von Colomb. Prostředí ho natolik okouzilo, že přesvědčil svého švagra Dr. Hermanna Brehmera, aby zde založil lázně využívající vodoléčebnou metodu Vincenta Priessnitze. Již v roce 1855 bylo v Sokolowsku zahájeno první specializované sanatorium pro léčbu tuberkulózy na světě, které používalo inovativní metodu klimatické a dietní léčby. Blízkým spolupracovníkem Dr. Brehmera byl profesor Alfred Sokołowski, na jehož počest dostala obec v roce 1945 jméno. Najdete zde také pro tuto oblast netypický pravoslavný kostel sv. Archanděla Michala. Kostel byl na začátku 20. století hojně navštěvován lázeňskými hosty pravoslavného vyznání. Po 2. světové válce ztratil kostel svoji sakrální funkci, která mu byla v 90. letech opět navracena. V roce 1997 vatislavský a štětínský arcibiskup Jeremiasz posvětil nový kříž na kopuli a vrací se sem stále více věřících i návštěvníků.

Muzeum porcelánu Wałbrzych

Počátky výroby porcelánu ve Wałbrzychu se datují do první poloviny 19. století, kdy se ve městě nacházely tři obrovské továrny na stolní nádobí. Kromě užitečného porcelánu se zde vyráběly i umělecké skvosty, které můžete obdivovat v sálech bývalého zámku z 19. století. Najdete zde bohaté sbírky exponátů místních i evropských porcelánků – muzeum jich shromažďuje více jak deset tisíc. Pro nejmladší návštěvníky je zde připravena bohatá nabídka výchovně-vzdělávacích aktivit.

Otevírací hodiny

každé pondělí 12:00–16:00

říjen–duben

úterý–neděle 10:00–16:00

květen–září

úterý–neděle 10:00–18:00

Pokladna se uzavírá 30 minut před koncem otevírací doby.

Vstupné

Základní vstupné **25 PLN**

Snížené vstupné **18 PLN**

Vstupenka "Explore Wałbrzych" (*) 99 PLN (snížené vstupné 79 PLN)

(*) kombinovaná vstupenka platí na tyto 4 turistické atrakce v okolí Wałbrzychu: Porcelánové muzeum, Knížecí zámek Książ, Palmový dům (Palmiarnia) a Vědecké a umělecké centrum "Stara Kopalnia".

V pondělí je vstup do muzea zdarma.

Platit je možné také kartou.

Vstup není bezbariérový.

Vstupy na výstavu se konají každých 30 minut ve skupinách do 15 osob.

Poslední vstup hodinu před uzavřením muzea. Návštěva muzea trvá v průměru 45–50 minut. K dispozici je možnost zapůjčení audioprůvodce (poplatek 5 PLN).

Muzejní prodejna je otevřena od pondělí do pátku od 8:00 do 16:00, v sobotu a neděli od 10:00 do 16:00. Nabízena je možnost nákupu online.

Vstup psům není povolen.

Pro **auta** doporučujeme použít **placené parkoviště** v Rycerské ulici (pěšky asi 3 minuty), popř. **neplacené parkoviště** v ul. 1. května směrem na náměstí Solidarity.

Pro **autobusy** doporučujeme použít parkoviště v ul. Kasztanowa; je také možné zastavit autobus na dobu nástupu a vystupování na zastávce MHD Náměstí Solidarnosci – Museum (přímo u budovy muzea).

Zámek Książ Wałbrzych

Otevírací hodiny

duben–září

pondělí–pátek 9:00–18:00

sobota–neděle 9:00–19:00

Pokladna zavírá hodinu před koncem otevírací doby.

Zámek je otevřen celoročně, aktuální otevírací hodiny najdete na webových stránkách.

Książ je největší zámek Dolního Slezska a třetí největší v Polsku. Nachází se na území Książské chráněné krajinné oblasti, v těsné blízkosti města Wałbrzych (cca 25 kilometrů od českých hranic). Impozantní zámecký palác byl zbudován původně jako hrad na strmém skalnatém ostrohu v nadmořské výšce 395 metrů. Zámek je součástí Stezky piastovských hradů (Szlak Zamków Piastowskich). Zámek je zpřístupněn po celý rok a jsou v něm pořádány i četné kulturní akce. V zámeckých stájích je v současnosti umístěn také chov hřebců slezského typu známý na celém světě. Zámek nabízí několik variant prohlídkových okruhů s audioprůvodcem. Navštívit můžete i rozsáhlé zámecké zahrady.

Vstupné

Celodenní kompletní vstupné **89 PLN** (*)

Zámek + Palmiarnia (tropický skleník) **59 PLN** (**)

(*) V rámci celodenní vstupenky je možné navštívit zámek, podzemí, palmový dům i mauzoleum.

(**) Prohlídka zámku včetně zámeckých teras + vstupenka do Palmiarni (tropický skleník – vstupenka je platná k využití po dobu 12 měsíců).

Možné jsou kombinace nákupu vstupenek, seniorké a studentské slevy, rodinné vstupné, děti do čtyř let zdarma. Možnost platit kartou.

Prohlídky zámku s průvodcem v češtině jsou možné pro skupiny minimálně 15 osob na objednání, za příplatek.

Doporučujeme Vám však individuální prohlídku s využitím moderního audioprůvodce.

Prohlídka zámku trvá cca 90–120 min, vstupné je možné zakoupit také on-line.

Podzemí – prohlídka podzemí výhradně s průvodcem – úsek 500 m, legenda o podzemním nádraží a zlatém pokladu, prohlídka cca 45 min je vedena v polštině, k dispozici audioprůvodce v češtině.

Palmiarnia (tropický skleník) – cca 2 km od zámku. Vstupné je již zahrnuto v ceně vstupenky k návštěvě zámku (platný 12 měsíců od zakoupení), popř. je možno zakoupit samostatně. Návštěva je bez průvodce.

Hochberské mauzoleum – návštěva bez průvodce (na cestě od parkoviště k zámku).

Vstup se psem do zámeckého komplexu včetně zahrad není povolen (s výjimkou asistenčního psa). Do přilehlého zámeckého parku je vstup se psem povolen.

Využít můžete pouze **placené parkoviště** (cca 1 km od zámku, pro osobní auta i autobusy).

Stara Kopalnia, Wałbrzych

Centrum vědy a umění Stara Kopalnia ve městě Wałbrzych je největší atrakcí průmyslové turistiky v Polsku, umístěnou na území dřívějšího uhelného dolu „Julia“ („Thorez“). Revitalizace největšího valbřišského dolu, zaměstnávajícího v době své největší slávy několik tisíc horníků, umožnila vznik výjimečného objektu na turistické mapě Polska. Nyní je to 4,5 hektaru historických průmyslových objektů, obohacených o autentické vybavení, zahrnující zabezpečený a návštěvníkům zpřístupněný strojový park. Díky průvodcům (horníkům, kteří kdysi pracovali v uhelném dole „Julia“) pracujícím v centru Stara Kopalnia, si může každý návštěvník nejen prohlédnout velkou část důlní infrastruktury, ale má také možnost seznámit se se specifiky nebezpečné a náročné práce horníka. V dokonale zachovalém průmyslovém komplexu se nachází informace o historii a kultuře uhelného hornictví a také o keramickém průmyslu v Dolním Slezsku. V komplexu Stara Kopalnia působí také Muzeum průmyslu a techniky, Galerie moderního umění i Centrum unikátní keramiky.

Muzeum zahrnuje největší a nejstarší zachovaný soubor důlních průmyslových budov pocházejících z přelomu 19. a 20. století. S ohledem na svou historickou hodnotu se na objekt vztahuje trvalá památková ochrana. Komplex dolu obsahuje šatny, lampovnu, kotelnu, mechanickou dílnu, budovy výtahových strojů, povaly, vyhlídkovou věž, podzemní tunel dodávky kamene a také budovy podniku mechanického opracování uhlí. Stálá expozice obsahuje prvky kartografie a důlního měřičství, předměty důlního záchranářství i hornických tradic. Prezentováno je vybavení horníků během práce, drobná zařízení používaná při práci v dolech apod.

Ve středu Stara Kopalnia se nachází také venkovní výstava prvků historických důlních strojů a podzemní turistická trasa. Prohlídková trasa zahrnuje výjimečné, historické elektrické výtahové stroje šachty „Julia“ z roku 1911 a šachty „Sobótka“ z roku 1912, včetně měničů střídavého proudu na stejnosměrný, provozované až do likvidace dolu.

Navštívit můžete i místní stylovou kavárnu Caffè Szytygarówka v prostoru bývalé dozorny (otevřeno od 9:00–17:00).

Do areálu je zakázán vstup psům s výjimkou vodících a asistenčních psů.

Prostorné **parkoviště** je k dispozici v bezprostřední blízkosti areálu.

Vstupné

Základní vstupné **41 PLN**

Snížené vstupné **32 PLN**

Rodinné vstupné **114 PLN**

Skupinové vstupné **30 PLN**

Týká se skupin čítajících min. 15 osob (max. 40). V případě školní mládeže: bezplatný vstup pro 1 dospělého doprovod na každých 15 dětí (skupinová prohlídka po předchozí rezervaci).

Děti do 5 let mají vstup zdarma. Možné je uplatnit slevy pro držitele Valbřišské karty „Rodina 3 PLUS“ nebo celostátní karty „Velká rodina“.

Vstupné lze platit kartou.

Otevírací hodiny

každý den
10:00–18:00

Stara Kopalnia je pro návštěvníky uzavřena v následujících dnech:
Velikonoce - sobota a neděle,
1.11., 25.12. a 1.1.

Lázně Szczawno Zdrój

Město je významnou lázeňskou destinací s 5909 obyvateli. Využívání místního léčivého pramene bylo poprvé zmíněno již v roce 1385. Od 19. století byly lázně velmi oblíbené mezi polskou kulturní elitou. Od roku 1966 se ve městě koná každoroční Mezinárodní festival Henryka Wieniawského. Mezi slavné hosty jiných národností patřil řecký král Konstantin I. a britský politik Winston Churchill.

V lázeňském komplexu z let 1822–1894 můžete obdivovat zajímavou historickou architekturu lázeňských domů a dochovanou kolonádu, kde se nachází „pijalnia wód” se čtyřmi minerálními prameny. Najdete zde také lázeňské divadlo postavené v roce 1896 a amfiteátr. V tomto malebném městečku si vychutnáte skvělou atmosféru s množstvím kaváren nebo si projdete přílehlý lázeňský park, který městečko obklopuje.

Dvoudenní výlet za rozmanitými krásami Dolního Slezska

Pohodový **dvoudenní výlet pro turisty všech věkových kategorií**, kteří ocení nejen návštěvu jedinečné památky UNESCO, největšího dřevěného kostela v Evropě, ale například i originální městskou turistickou trasu Diory, kde se seznámíte s výrobky významného polského státního podniku 20. století.

Na své si přijdou jak milovníci romantiky a historie při návštěvě zámku princezny Marianny Oranžské, tak ti, co obdivují krásu přírody a exotických rostlin. Ty jistě potěší procházka po arboretu Wojślawice. Podívat se dokonce můžete do prastarých štol, kde se po staletí těžilo velké množství zlata nebo se projet v historickém voze ve městě Złoty Stok.

Harmonogram

Den 1.

9:00 – start z hraničního přechodu **Starostín/Golińsk** ve směru Strzegom

10:00–12:30 – **Strzegom**, procházka městskou turistickou trasou **Cesta kamene** (cca 5,3 km)

Projděte si zajímavou městskou turistickou trasu Cesta kamene, která Vám představí kamennou krásu města Strzegom, významného centra těžby žuly. Kamenosochařství zde po staletí určuje ráz města, najdete zde mnoho architektonických památek nebo sochy vytvořené během sochařského sympozia pod širým nebem, které se koná každé dva roky střídavě na polské straně ve Strzegomu a Hořicích v Podkrkonoší na straně české.

12:30–13:00 – přejezd do Świdnice

13:00–14:00 – prohlídka jedinečného dřevěného **kostela Míru sv. Trojice** (UNESCO)

14:00–15:30 – prohlídka historického města Świdnica, občerstvení

Świdnica, kdysi hlavní město Svídnického knížectví, ze kterého pocházela třetí žena Karla IV. Anna Svídnická, se formovalo po více než sedm století. Historický ráz města Vás jistě okouzlí. Jednou z nejzajímavějších památek je kostel Míru sv. Trojice, který je považován za nejcennější památku protestantského umění Slezska a zároveň za největší dřevěný kostel v Evropě. Je postavený jako hrázděná stavba na půdorysu kříže o délce 44 m a šířce 30,5 m a konstruovaný tak, aby pojal co nejvíce věřících. Těch může být na bohoslužbě až 7500. Obdivovat můžete na evangelické kostely až nezvykle bohatou výzdobu interiéru.

15:30–16:00 – přejezd do obce Dzierżoniów

16:00–17:00 – procházka městem po **turistické trase Diory**

Krátká, ale originální turistická trasa, která je také naučnou stezkou ukazující dědictví Diory. Diora byl významný polský státní podnik na výrobu radiopřijímačů založený v roce 1945. Trasu si mohou projít zájemci všech věkových kategorií a kromě „trasy Diory“ si prohlédnete i historické centrum městečka.

17:00 – přejezd na ubytování, nocleh

Konkrétní tipy na nocleh neuvádíme, neboť v kladské kotlině je dostatečné množství ubytovacích zařízení různé kategorie. Večer můžete poznávat i okolí vybraného ubytování.

Průběh celé trasy si můžete virtuálně projít na mapách:
www.mapy.cz/s/datedehopu

Harmonogram

9:00 – start u **Arboreta Wojślawice** (u obce Niemcza, 17 km od obce Dzierżoniów)

9:00–10:30 – prohlídka arboreta

Udělejte si procházku jednou z nejvýznamnějších dendrologických zahrad v Dolním Slezsku. Wojślawické arboretum má dlouhou tradici, již v roce 1821 byl na jeho místě zřízený romantický park. Arboretum obývá zhruba 2500 druhů dřevin a 3500 druhů jiných rostlin a disponuje také velkou kolekcí rododendronů, lilí a zimozráců. V areálu můžete také relaxovat u dobré kávy.

10:30–11:15 – přejezd do města Kamieniec Żabkowicki

11:15–12:00 – procházka kolem zámku (čas na zakoupení vstupenky)

12:00–13:30 – prohlídka **zámku princezny Marianny Oranžské**

Navštívíte nádherně zrekonstruovaný, veřejnosti přístupný zámek předzdivaný „Romantický gigant“. Zámek nechala vybudovat nizozemská princezna Marianna Oranžská a ve své době byl velmi moderně zařízen. K zámku přilehlý park byl dokonce vybaven plynovým osvětlením nebo největšími fontánami na světě.

13:30–14:00 – přejezd do města Złoty Stok

14:30–16:00 – prohlídka **Zlatého dolu**

Zlato se v okolí města Złoty Stok těžilo již kolem roku 2000 př.n.l., největší rozvoj hornictví však přinesl až začátek 16. století, kdy byla zahájena ražba zlatých dukátů. V této době Złoty Stok přinášel cca 8% celoevropské výroby zlata a během více než 700 let zde bylo vydolováno asi 16 tun ryzího zlata. Od počátků horní činnosti do současnosti zde bylo vyraženo více než 300 km tunelů a šachet až ve 21 úrovních, z nichž si část můžete prohlédnout v rámci zajímavé prohlídky.

16:30–17:45 – cesta zpět k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

Den 2.

V případě, že vynecháte prohlídku Zlatého dolu nebo jinak ušetříte čas, doporučujeme Vám komentovanou **prohlídku turistické trasy města Złoty Stok v historickém voze**. Uvidíte nejdůležitější historické památky města, z nichž nejstarší se datují do 15. století, jako např. bývalou knížecí mincovnu, mauzoleum rodiny Guttlerů, historické činžovní domy nebo klikaté středověké ulice skrývající mnoho tajemství.

• **14:30–16:00** – prohlídka města v historickém voze

Prohlídka v historickém voze je dostupná mimo pondělí a je třeba předem rezervovat v infocentru Złoty Stok (Rynek 21, 57-250 Złoty Stok, Telefon: +48 607 694 492). Možná je buď prohlídka Zlatého Stoku, nebo je možné jet druhým historickým autem na prohlídku do Čech do Bílé Vody.

Strzegom – Cesta kamene

Strzegom (německy Striegau, starší český název Střihom), je město v Dolnoslezském vojvodství v okrese Svídnice, vzdáleno 22 km od Wałbrzychu a 50 km od Wrocławu. Městem protéká řeka Strzegomka. Město a jeho okolí je významným centrem těžby žuly, která je největším bohatstvím obce (město leží na žulové desce) a také čedičové a kaolinové jíly jsou využívány v průmyslovém měřítku. Ve městě jsou desítky kamenářských firem a toto uměleckoprůmyslové odvětví také historicky určuje ráz města. Projít se tak můžete po Třídě kamenných soch, kde jsou vystaveny sochy vytvořené během sochařského sympozia pod širým nebem, které se koná každé dva roky střídavě na polské straně ve Strzegomu a Hořicích v Podkrkonoší na straně české, uvidíte kostel Spasitele světa a Panny Marie Kapulární z hory Karmel (otevřen do 18:30), Památník princezny Anny postavený v roce 2007 u příležitosti 765. výročí udělení městských práv městu Strzegom (1242), plantáž a obranné zdi, Tržnici a novogotickou radnici, Památník svatého Jana Nepomuckého, Kamennou studnu na ulici svaté Anny ze 14. nebo 15. století, kostel svaté Barbory z konce čtrnáctého století, který byl zpočátku židovskou synagogou a v roce 1454 byl převzat katolíky a zasvěcen svaté Barboře (otevřen do 18:00).

Navštívit můžete i baziliku svatých apoštolů Petra a Pavla (otevřena do 18:00), která je považována za největší a nejkrásnější gotickou budovu v Dolním Slezsku. Stavba začala v roce 1253 (Řád rytířů) a byla dokončena v polovině 15. století. Na zvonici je nejstarší pracovní zvon v Polsku z roku 1318.

V budově Centrum Aktywności Społecznej „Karmel” (Centrum sociálních aktivit „Karmel” – turistické informační centrum) najdete česko-polské multimediační informační centrum, kde se můžete podrobněji seznámit s „Cestou kamene” (Szlak Kamienia). Centrum je otevřeno do 18:30.

Vstupné

Městská turistická trasa je přístupná zdarma po celý rok a v délce 5,3 km ji pohodlně projdete přibližně za 3 hodiny. Vhodná je pro turisty, rodiny s dětmi i seniory. Vstupné v hotovosti (PLN) se platí pouze na „Tržní věž” - Wieża Targowa ze 14. století, která je přístupná v neděli od 15:00.

Na každém místě trasy je trojjazyčná plaketa.

Na procházku se můžete vydat i se psem.

P Bezplatné parkoviště najdete v ulici „Aleja Rzeźby w kamieniu” – Aleja Wojska Polskiego, placená parkoviště jsou pak v ul. Św. Anny, ul.Świdnicka nebo ul. Rynek.

Více informací na
www.cestakamene.eu/po-cestekamene/strzegom/

Świdnica – Kostel Míru sv. Trojice

Město Świdnica (česky Svídnice) leží v jihozápadní části Polska, v Dolnoslezském vojvodství, na Świdnické rovině u řeky Bystrzyce. Město je hlavním centrem Świdnického regionu, je vzdáleno pouhých 53 km od vojvodského města Wrocław (Vratislav). Nejbližší hraniční přechod s Českou republikou je v Golińsku-Starostíně, pouhých 40 km od města.

Kdysi hlavní město Svídnického knížectví, ze kterého pocházela Anna Svídnická, třetí žena Karla IV., se formovalo po více než sedm století. Obdivovat můžeme historický ráz města - urbanistický sloh Rynku nebo pěkné zachovalé činžovní domy, představující směsici různých stylů a atmosféru dávného kupeckého města. Zajímavá je také radnice s věží a Muzeum dávného kupectví, pocházející z počátku 14. století, nebo bývalý palác cisterciáckých opatů.

Jednou z nejzajímavějších památek je Kostel Míru sv. Trojice, jeden ze dvou dochovaných v Polsku. Kostel vznikl jako důsledek Westfálského míru, který ukončil 30letou válku. Byl jedním z původně tří evangelických kostelů (Jawor a Glogowie), které vznikly na území Slezska jako gesto dobré vůle. Je považován za nejcennější památku protestantského umění Slezska a zároveň za největší dřevěný kostel v Evropě. Je postavený jako hrázděná stavba na půdorysu kříže o délce 44 m a šířce 30,5 m a konstruovaný tak, aby pojal co nejvíce věřících. Těch může být na bohoslužbě až 7500. Na evangelické kostely je až nezvykle bohatá výzdoba interiéru, která je důkazem zručnosti barokních mistrů a jejich smyslu pro detail. Uvnitř kostela je čtyřpatrová galerie, cenné jsou barokní kazatelna a oltář z 18. století a zachovalé barokní varhany z let 1666 až 1669. Nad oltářem se nacházejí ještě menší varhany z roku 1695 od Zikmunda Ebersbacha a stropy kostela jsou vyzdobené obrazy z let 1694 až 1696. Jejich autory jsou místní malíři Chrystian Sussenbach a Chrystian Kolitschek.

Kostel spolu se hřbitovem, který ho obklopuje, a budovami z počátku 18. století včetně zvonice a bývalého farního gymnázia tvoří jedinečné svědectví bouřlivé historie Świdnice. Historická památka v celosvětovém měřítku byla zapsána na seznam světového kulturního dědictví UNESCO v prosinci 2001.

Vstupné

Základní vstupné **15 PLN**

Studenti, důchodci a organizované skupiny dospělých **12 PLN**

Děti, mládež **8 PLN**

Rodiny (2 dospělí + děti do 18 let) **35 PLN**

Zařízení je bezbariérové.

Návštěva kostela spolu s poslechem nahrávky průvodce trvá asi 40 minut. Návštěva celého komplexu včetně náměstí trvá cca 1–2 hodiny.

Otevírací hodiny

duben–říjen

pondělí–sobota 9:00–18:00

neděle a svátky 12:00–18:00

listopad

pondělí–sobota 9:00–16:30

neděle a svátky 12:00–16:30

prosinec–březen

pondělí–sobota 10:00–15:00

neděle a svátky 12:00–15:00

Dzierżoniów turistická trasa Diory

V květnu roku 2018 vznikla v obci Dzierżoniów originální turistická trasa, která je také naučnou stezkou ukazující dědictví Diory. Diora byl významný polský státní podnik na výrobu radiopřijímačů založený 8. listopadu 1945. Nejprve nesl podnik název DZWURE (Dolnośląskie Zakłady Wytwórcze Urządzeń Radiowych – Dolnoslezské podniky na výrobu radiových zařízení), později T-6 a nakonec Diora. Firma získala licenčně technologii na výrobu radiových zařízení ze švédské firmy AGA. Podnik fungoval až do začátku 90. let, kdy byl transformován na akciovou společnost. Bohužel nedokázal ustát konkurenci světových výrobců a v roce 2007 byla ochranná známka Diora vymazána z polského obchodního rejstříku.

Historická mosazná rádia (v měřítku 1:1) umístěná v centru Starého Města v Dzierżoniów "vyprávějí" o historii rozhlasového průmyslu a jeho dopadu na rozvoj města. Celá pěší trasa trvá asi 30 minut. Doporučujeme vyjít od budovy radnice, kde najdeme Pionier - první polské poválečné rádio 1, trasa Vás dovede k celkem deseti exponátům.

Trasu si mohou zdarma kdykoli projít zájemci všech věkových skupin. Kromě „trasy Diory“ si prohlédnete i historické centrum městečka.

Arboretum Wojślawice

Arboretum Wojślawice představuje jednu z nejvýznamnějších dendrologických zahrad v Dolním Slezsku. Nachází se v blízkosti města Niemcza, nedaleko silničního tahu z Prahy do Wrocławu, v lokalitě Wojślawice.

Arboretum zabírá plochu přes 65 ha, rozkládá se v nadmořské výšce 250–275 m n. m. Zahradu obývá okolo 2500 druhů dřevin a 3500 druhů jiných rostlin. Zahrada disponuje velkou kolekcí rododendronů, lilí a zimozářů.

Wojślawické arboretum má dlouhou tradici; již v roce 1821 byl na jeho místě zřízený romantický park. O šedesát let později byl přeměněn na rododendronovou zahradu, kterou udržoval Fritz von Oheimb, který nashromáždil přes několik tisíc odrůd pěnišníků. Po roce 1946 byla zahrada znárodněna, řízena po nějakou dobu jako státní statek a nakonec upravena do současné podoby.

P V bezprostřední blízkosti areálu je prostorové **bezplatné parkoviště**.

Vstupné

Základní vstupné **30 PLN**
Snížené vstupné **20 PLN**

Možnost zakoupení výhodných rodinných a hromadných vstupenek.

Cena vstupenky zahrnuje: parkování, WC, Wi-Fi, výstavy, tematické veletrhy a přednášky. Pokladny jsou vybaveny platebními terminály. Vstupenky jsou k dostání také on-line. Zakoupená vstupenka je platná do konce aktuální sezóny.

Návštěvníci mohou využít služby audioprůvodce.

Vstup je bezbariérový.

Zakoupit si zde můžete i některé druhy rostlin.

V areálu můžete navštívit kavárnu a k dispozici jsou toalety. Na označených místech je návštěvníkům povoleno grilování.

Vstup psům není povolen.

Otevírací hodiny

Denně
9:00–18:00 (*)

(*) Zahrady jsou otevřeny
do 20:00.

Více informací na
www.archiwum.dzierzoniow.pl/pl/page/trakt-diory
www.arboretumwojslawice.pl

Kamieniec Ząbkowicki zámek princezny Oranžské

Polské město Kamieniec Ząbkowicki (dříve německy Kamenz in Schlesien, česky Kamenec), ležící v polském Slezsku v Dolnoslezském vojvodství, je známé především bývalým cisterciáckým klášterem s kostelem Nanebevzetí Panny Marie a honosným novogotickým zámkem. První zmínka o Kamienci pochází z roku 1096, kdy oblast obsadil český kníže Břetislav II. Aby zajistil české hranice, měl v hraničním lese údajně vybudovat hrad Kamenz. Ve druhé polovině 12. století se oblast dostala do vévodství Slezského. Na začátku 13. století se zde uvádí opevněné sídlo, patřící slezskému šlechtickému rodu pánů z Pochořelé (Pogarell).

Veřejnosti přístupný zámek, přezdívaný „Romantický gigant“, se nachází na východním okraji města. Zámek nechala vybudovat nizozemská princezna Marianna Oranžská (provdaná za pruského prince), která dostala majetek věnem v roce 1830 od své matky. Zámek byl vybudován podle návrhu Karla Friedricha Schinkela a Ferdinanda Martiuse v letech 1838–1872. Toto místo si prý princezna pro svůj nový palác zvolila kvůli romantické legendě, která se k místu váže. Jako inspiraci pro projekt poukázala na pevnost Malbork v severním Polsku. Zámek byl také doplněn působivým parkem o rozloze 150 ha, doplněným slohově sjednoceným souborem staveb a několika rybníky, který je obklopoval. Ve své době byl zámek i park velmi moderně zařízen, byl vybaven plynovým osvětlením nebo největšími fontánami na světě. Byl vyzdoben pergolami, terasami a jeskyněmi. Marianna Oranžská zemřela v roce 1883 a její potomci pobývali v paláci až do roku 1945, kdy museli uprchnout před Rudou armádou. Bohužel poté byl tento skvost vyrabován a vypálen, stav paláce se zhoršoval a byl alarmujícím tempem ničen. Například mramorové podlahy a sloupy stále zdobí Palác kultury a vědy ve Varšavě. Teprve v roce 2013 se vrátil do rukou správce – města Kamieniec Ząbkowicki a byl několik let důkladně revitalizován. Rekonstrukci, kterou v posledních letech provedlo město s velkým podnětem a nadšením, někteří nazývají skutečným zázrakem, marketingovým i ekonomickým. Nyní je zámek zpřístupněn veřejnosti.

Vstupné

Základní vstupné **35 PLN**

Snížené vstupné **30 PLN**

Organizované skupiny od 30 osob **30 PLN**

Prohlídka s průvodcem je každou celou hodinu.

Vstupenky lze zakoupit 15 minut před celou hodinou, v palácové kavárně nebo v Turistickém informačním centru (TIC) Czerwony Kościółek - Červený kostel, který stojí na úpatí paláce. Pro všechny návštěvníky paláce a rozsáhlého parkového komplexu je v TIC také k dispozici půjčovna kol.

Placené parkoviště i toalety jsou k dispozici v bezprostřední blízkosti areálu, vedle TIC Červený kostel.

Psi nejsou na místě povoleni.

Otevírací hodiny

Denně

10:00–17:00 (*)

(*) Pokladny jsou otevřeny
od 9:30 do 17:00.

Zlatý Důl - Złoty Stok

Vstupné

Zlatý důl **53 PLN** (90 min)

Středověká hornická osada **42 PLN** (60 min)

Okrové štoly **31 PLN** (45 min)

Kompletní zvýhodněné vstupné **83 PLN**

Děti do 4 let zdarma

Čas prohlídky závisí na okruhu, prohlídky jsou každých 45 min.

Prohlídka je v polském jazyce. Je možné platit kartou.

Pro průvodce v češtině je nutná rezervace předem za příplatek 50 PLN.

Dále můžete využít dodatečné atrakce, jako např. rýžování zlata, ražení zlatých mincí či odlévání zlaté cihly (cca 15 PLN/os.)

Je nutné teplé oblečení i obuv, v dolech je kolem 7°C.

Prohlídky se můžou zúčastnit všichni bez ohledu na věk, kromě podzemní plavby lodí, které se mohou zúčastnit pouze dospělí a děti starší 8 let (štola „Gertruda“).

V areálu jsou k dispozici toalety a občerstvení.

V areálu je **bezplatné parkoviště**.

Zlatý důl, Okrovou štolu a Středověkou hornickou osadu můžete navštívit se psem (pokud nebude obtěžovat ostatní).

Město Złoty Stok na úpatí Zlatých hor na polsko-české hranici má velmi bohatou historii hornictví a hutnictví. Zlato se v okolí města těžilo již kolem roku 2000 př.n.l., od té doby bylo do současnosti vyraženo více než 300 km tunelu a šachet až v 21 úrovních. První písemná zmínka o zdejších důlních pracích pochází z roku 1273. Největší rozvoj hornictví ve Złotém Stoku přinesl začátek 16. století, kdy byla zahájena ražba zlatých dukátů. V této době Złoty Stok přinášel cca 8% celoevropské výroby zlata. Během více než 700 let bylo ve Złotém Stoku získáno asi 16 tun ryzího zlata. V roce 1996 byla otevřena podzemní turistická trasa „Zlatý důl“ a byly zpřístupněny štoly „Gertruda“ a „Černá horní štola“ s podzemním vodopádem vysokým 8 metrů, který je jedním svého druhu v Polsku.

Otevírací hodiny

duben–říjen

9:00–18:00 (*)

listopad–březen

9:00–17:00 (*)

(*) Pokladna otevřena
do 17:30, respektive
do 16:30.

Více informací na www.kopalniazlota.pl

Złoty Stok – Biłá Voda

Malebné, nenápadné město s bohatou historií hornictví a hutnictví. Nachází se na úpatí Zlatých hor, na polsko-české hranici. Zveme Vás na nezapomenutelnou cestu v čase do míst, která formovala historii malého, ale okouzujícího hornického města.

Seznamte se s historií rodiny Guttlerů, díky níž byl Złoty Stok kdysi těžební velmocí. Představitelé této významné rodiny se starali o rozvoj města a zavedli zde mnoho, na tehdejší dobu, inovativních řešení. Byli to nejen průmyslníci a vynálezci, ale také filantropové a dárci pečující o Złoty Stok a jeho obyvatele. Díky nim byly založeny četné nadace, nemocnice a útulky pro chudé.

Komentovaná prohlídka městské turistické trasy v historickém voze představí nejdůležitější památky města, z nichž nejstarší se datují do 15. století. Uvidíte např. bývalou knížecí mincovnu, mauzoleum rodiny Guttlerů, historické činžovní domy a klikaté středověké ulice skrývající mnoho tajemství. Prohlídka je zakončena ražbou pamětní zlaté mince a vstupem na rozhlednu. Délka prohlídky je 1,5–2 hodiny pro maximálně 5 osob. Prohlídka je pouze v polském jazyce, návštěvníci mají k dispozici audio průvodce v češtině. Prohlídka je vhodná pro rodiny s dětmi, seniory i návštěvníky se psy.

Vstupné

Základní vstupné **30 PLN**

Snížené vstupné **25 PLN**

Vstupné je možné platit pouze v hotovosti v PLN.

Nutná je rezervace míst, minimum jsou 4 osoby.

Mapu s vyznačenými body trasy lze zdarma získat v Turistickém informačním centru (TIC) na radnici, která zároveň představuje první bod trasy. Po dokončení prohlídky je v TIC každý turista zván na kávu.

Nedaleko města můžete navštívit také ranč „Siódmy Koń“ - Błotnica (5 km od města směr Paczków), kde najdete stylovou restauraci, můžete se projet na koních nebo v kočáře.

Ve městě je mnoho možností **bezplatného parkování** (např. parkoviště na Tržním náměstí, nebo náměstí Adama Mickiewicza).

Otevírací hodiny

duben–září
9:00–17:00

říjen–březen
9:00–16:00

Turistické cíle podél silnice S8

Tento **nenáročný výlet, vhodný pro všechny věkové kategorie**, Vás seznámí s turistickými zajímavostmi, které leží v bezprostřední blízkosti hlavního tahu z Náchoda na Wrocław – silnice S8. Nejprve se vydejte hned do nejzazšího místa výletu, do města Żąbkowice Śląskie, kde se seznámíte s jeho historií a navštívíte Frankensteinovu laboratoř nebo muzeum regionálních suvenýrů. Po cestě zpět se zastavte na dávném poutním místě, kde se skrývá zázračná soška Panny Marie v Bazilice Navštívení Panny Marie v Bardu. Další zastávka Vás zavede do světa miniatur, kde můžete při příjemné procházce obdivovat dokonale provedené makety nejslavnějších světových budov. Nakonec si dopřejte relaxaci u dobré kávy v některém z vyhlášených příhraničních lázeňských měst.

Harmonogram

8:00 – start z hraničního přechodu **Náchod / Kudowa Słone** ve směru Żąbkowice Śląskie

9:00–12:00 – prohlídka **města Żąbkowice Śląskie**

Prohlédněte si toto historické město se šikmou věží, které až do roku 1945 neslo jméno Frankenstein. Zda má město něco společného se jménem tajemného monstra se dozvíte při návštěvě Frankensteinovy laboratoře a zavítat můžete i do muzea regionálních suvenýrů. Navštívit lze také rekonstruovanou zříceninu zámku ze 16. století.

12:00–12:15 – přejezd do obce Bardo

12:15–13:45 – prohlídka **baziliky Bardo** a okolí

Bardo je od pradávna známým poutním místem, poutě sem mířily již od 13. století. Navštívíte dominantu města, unikátní Baziliku Navštívení Panny Marie v Bardu. Tento katolický poutní chrám, postavený v letech 1686–1704, uchovává zázračnou románskou sošku Panny Marie s dítětkem, jež je vyrobena z jednoho kusu vydlabaného lipového kmene.

13:45–14:00 – přejezd do Kłodzka

14:00–15:30 – návštěva **Minieurolandu Kłodzko**

Vychutnejte si příjemnou procházku po areálu Minieurolandu Kłodzko, kde můžete obdivovat více než 40 dokonale provedených maket nejslavnějších evropských a světových budov v měřítku 1:25. To vše je obklopeno krásnou zahradou s možností občerstvení a posezení.

15:30–15:45 – přejezd do Polanice-Zdrój

15:45–16:45 – prohlídka lázeňského městečka

Srdcem **lázeňského městečka Polanica-Zdrój** je park, který se rozprostírá na ploše asi 13 ha a bezprostředně sousedí s lázeňskými budovami. Ochutnat můžete vodu zdejších minerálních, zdraví prospěšných pramenů nebo se zrelaxovat u dobré kávy.

16:45–17:30 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

VARIANTA

16:45–17:15 – přejezd do

Kudowy-Zdrój

17:15–18:15 – prohlídka lázeňského městečka

18:15–18:30 – návrat k hraničnímu přechodu **Náchod / Kudowa Słone**

Při zpáteční cestě, jen pár kilometrů od hraničního přechodu, leží jedno z nejstarších lázeňských míst v Polsku a Evropě, lázně Kudowa-Zdrój. Využijte příležitost podívat se do městečka, kde lázně existují již od 15. století a zdejší minerální vody jsou několik století známé pro svou vynikající chuť.

Zabkowice Śląskie

Město Zabkowice Śląskie bylo založeno ve 13. století německými kolonisty. Nejstarší dokument z roku 1280 ho zmiňuje pod německým názvem Frankenstein, které městu zůstalo až do roku 1945. Ve městě najdete několik zajímavostí – křivou věž, jejíž odklon od osy činí na vrcholu 2,14 m (příčiny naklonění nejsou známy), dále radnici, v minulosti několikrát zcela vypálenou nebo zříceninu zámku z přelomu 13. a 14. století. Město je ovšem známé také hrůznou historií z počátku 17. století, kdy bylo město napadeno morem a třetina obyvatel zahynula. Za viníky byla označena skupina hrobníků, kteří byli krutě mučeni a popraveni. Místní tvrdí, že historický název města převzala pro své dílo anglická autorka románu Frankenstein Mary Shelley. Co ji inspirovalo a přimělo nazvat hlavní postavu Frankensteinem? Odpověď na tyto otázky se dozvíte v temné laboratoři Dr. Frankensteina v tajemném suterénu místního muzea, ve zrekonstruovaném historickém domě rytíře Kauflunga z počátku 16. století (první zmínka o budově pochází z 29. listopadu 1504). Zde najdete také stálou expozici regionálních suvenýrů. Zámek Zabkowice Śląskie má za sebou 700 let bohaté historie. Současná renesanční budova byla postavena v letech 1522–1532 na místě gotického obranného hradu, který byl v polovině 15. století zničen. O jeho obranném charakteru svědčí dodnes viditelné bašty a střelnice. Zámek byl bohužel opuštěn a postupně chátral, ale v průběhu roku 2021 probíhají rekonstrukce s termínem dokončení na jaře 2022.

Otevírací hodiny

každý den
9:30–17:30

Dny, kdy jsou atrakce uzavřeny:
1. 1., 1. 11., Velikonoční neděle,
první den Vánoc.

Vstupné

Základní vstupné **60 PLN**

Snížené vstupné **49 PLN**

Rodinné vstupné (2+1) **150 PLN**

Vstupné s průvodcem zahrnuje balíček atrakcí: Šikmá věž + Frankensteinova laboratoř + Komora regionálních suvenýrů + Zámek
Vstupné zakoupíte v TIC na náměstí nebo v budově regionálních suvenýrů a je možné platit kartou. V TIC jsou k dispozici výkladové materiály v češtině. Český mluvčího průvodce je nutno objednat předem.
Doba prohlídky: od 2,5 do 3 hodin.

V centru města najdete **neplacené parkoviště**.

Z důvodu úzkých chodeb na věži nemají psi vstup povolen.

Více informací na www.zabkowiceslaskie.pl

Bazilika Navštívení Panny Marie v Bardu

V srdci Kladské kotliny, nedaleko města Kłodzko, najdeme významné mariánské poutní místo Bardo. Město se může pochlubit opravdu bohatou historií, jejímiž svědky jsou unikátní památky. Bazilika Navštívení Panny Marie je katolickým poutním chrámem postaveným v letech 1686–1704 za vlády opata Augustina Nedecka. Od roku 2004 nese titul Metropolitní svatyně Matky Boží, Strážkyně Svaté víry. Dne 4. července 2009 byl kostel povýšen do stavu menší baziliky.

Na místě stával kostel již od 13. století, kdy patřil nejprve augustiniánům z Kamience (dnešní Kamieniec Żąbkowicki) a od roku 1251 cisterciákům z Lubuše, kteří zde založili klášter. Od 2. poloviny 13. století se Bardo stalo centrem mariánského kultu. Stejně jako v nedalekých Vambeřicích je i v Bardu hlavním předmětem zájmu poutníků zázračná soška Panny Marie, ovšem ta zdejší je nejstarší románskou soškou na jihu Polska. Začátek poutí do Barda se datuje už do roku 1270, kdy byl na tomto místě zázračně uzdraven český rytíř. Soška Panny Marie s dětátkem je románskou figurkou z jednoho kusu vydlabaného lipového kmene, jež je vysoká 43 cm a proslavil ji typický lehký úsměv ve tváři obou postav. Bazilika je trojlodní, v pozdně barokním slohu. Chrám je bohatě zdoben, ale každého zaujmou především varhany, jež jsou skvostným dílem mistra Eberharta. Jedná se o druhé největší varhany v Dolním Slezsku, skládají se ze 3567 kovových a dřevěných pišťal, jejichž rozsah je úctyhodných 50 tónů.

Vstupné

Vstup do baziliky je **zdarma**.

Přístup do baziliky je bezbariérový.

Vedle kostela byly postaveny klášterní budovy, které používali cisterciáci až do roku 1810. V prvním patře kláštera se nachází Muzeum sakrálního umění. Vstup je zdarma, bez průvodce. Před vstupem do kláštera je TIC, kde obdržíte materiály v českém jazyce.

Turistické
informační
centrum

duben–září

úterý–neděle 9:00–17:00

říjen

úterý–neděle 10:00–15:00

Plac Wolności 4
Bardo

Všechny nejzajímavější turistické atrakce Barda můžete najít na stezkách dvou městských turistických tras:

Růžencový kopec je unikátním příkladem malé sakrální architektury. Na malém kopci (380 m n. m.) podél aleje táhnoucí se ve tvaru pohozeného růžence se nachází komplex 14 růžencových kapliček, které představují různé stavební slohy. Okružní procházka vedoucí od baziliky po žluté turistické trase je asi 2,5 km dlouhá, s převýšením cca 100 m.

Kalvárie je stezka na vrchol hory Kalvárie (583 m n. m.), která vede z Barda přes kamenný most z 16. století na druhý břeh Kladské Nysy a dále jejím břehem ke strmé, zalesněné hoře Kalvárie. Majestátní Kalvárie přitahuje zrak mohutným skalním útesem s bílým křížem, u kterého se nachází vyhlídkové místo. Stezka vede úzkým pochmurným údolím, míjí bývalou poustevnu a pne se vzhůru podél bystřiny. Ve vlhkém, zastíněném lese se brodí potůčky a míjí četné kříže, kapličky a staré kamenné monumenty.

Překrásné je také přírodopisné okolí města ukrytého uprostřed malebných pahorků Bardských hor, obtočeného stuhou řeky.

V těsné blízkosti baziliky je **neplacené parkoviště** s toaletami.

Psům je vstup povolen.

Více informací na
www.parafia-bardo.pl
www.bardo.pl

Minieuroland Kłodzko

Tento rekreační komplex se nachází na malebném okraji Kłodzka a nabízí širokou škálu atrakcí pro děti i dospělé. V Minieurolandu můžete obdivovat více než 40 maket nejslavnějších budov z Dolního Slezska, Kladzka, Evropy a světa. To vše je obklopeno krásnou zahradou (na ploše dvou hektarů) bohatou na tisíce jedinečných druhů stromů a keřů. Nachází se zde také spousty laviček a míst k odpočinku, Minieuroland je tak ideálním výletem i pro seniory.

Miniatury jsou prezentovány v měřítku 1:25 s důrazem na detail a jsou výsledkem šikovných rukou modelářů, sochařů a grafiků. V jejich dílně můžete obdivovat práci celého týmu a dozvědět se nejzajímavější informace o výrobě miniatur.

Využít můžete i dětské hřiště nebo pestrou nabídku občerstvení.

Do areálu mají povolen vstup psi pouze na krátkém vodítku (neagresivní a bezpečná plemena).

Přímo u areálu je k dispozici prostorné **parkoviště s poplatkem** 5 PLN bez časového omezení. Parkovací lístek zakoupíte v pokladnách parku spolu se vstupenkou.

Otevírací hodiny

květen–září
9:00–19:00

únor–duben, říjen
9:00–17:00

listopad–leden
9:00–16:00

Vstupné

Základní vstupné **49 PLN**

Snížené vstupné **45 PLN**

Hromadné vstupné **39 PLN (*)**

(*) pro organizované skupiny; minimálně pro 15 osob

Platit je možné hotově i kartou. Vstupenky lze zakoupit také online (www.sklep.minieuroland.pl).

Prohlídka parku není časově omezena.

Vstup je možný pro vozíčkáře i kočárky.

K dispozici jsou toalety zdarma.

Minieuroland je otevřen po celý rok. Atrakce může být navštívena 7 dní v týdnu, včetně státních a jiných svátků.

Více informací na www.minieuroland.pl

Lázně Polanica-Zdrój

Lázně Polanica-Zdrój jsou často nazývány perlou dolnoslezských lázní, ačkoli jsou nejmladšími lázněmi v celém Kladsku. Jejich historie se datuje do doby před necelými 200 lety. Voda zdejších minerálních pramenů pochází ze srdce Stolových hor a je používána k léčbě srdečních a cévních onemocnění, potíží trávicího ústrojí a pohybového aparátu. Ochutnat můžete například vodu zdraví prospěšných pramenů Joseph Pieniawa, Staropolanka 2000 a další, ale o Polanici se říká, že tady léčí každá kapka vláhy. Do lázní hosté nemíří jen kvůli návratu pošramoceného zdraví, ale také rovněž za aktivním odpočinkem v mírném podhorském klimatu, díky kterému jsou zde mírné zimy a teplá, slunečná léta.

Srdcem Polanice je lázeňský park, který na jaře rozkvétá množstvím různě zbarvených nádherných rododendronů. Rozprostírá se na ploše asi 13 ha a bezprostředně sousedí s lázeňskými budovami. V průčelí parku je umístěn pavilon určený k pitným kúráům. Jeho součástí je krytá proměnáda, kde probíhají oblíbené lázeňské koncerty. U hlavní parkové aleje stojí sanatorium Wielka Pieniawa z roku 1906. Vyhledávanou atrakcí je barevně osvětlená fontána tryskající z 726 trysek do výše 12 m v rytmu hudby. Možná Vás při prohlídce překvapí v parku socha ledního medvěda. Ten nám má připomenout skutečnost, že v dobách dávno minulých zasahoval skandinávský ledovec až na území Kladska.

Lázně a jejich okolí dobře poznáte díky značeným turistickým trasám a cyklostezkám. Mezi nejzajímavější cíle je považováno Pekelské údolí s restaurací Piekjelko, vilová čtvrť ve stylu lázeňské architektury, kostel Nanebevzetí Panny Marie z roku 1910, jehož věž se tyčí nad lázeňskou promenádou, či nejstarší budova města – jezuitský dvůr z počátku 18. století. A pokud by se Vám to snad zdálo málo, můžete se vypravit do Etnografického a misijního muzea, prohlédnout si městečko z vyhlídkového vláčku, zamířit na populární letní horskou bobovou dráhu Góralka, která je dlouhá přes 450 metrů a jezdí rychlostí až 40 km v hodině, nebo se vydat do okolní krásné přírody na vycházku.

P Ve městě můžete využít **mnoho parkovišť**, některá z nich jsou stále **neplacená**.

Lázně Kudowa-Zdrój

Kudowa-Zdrój je další v bohaté škále lázeňských městeček Dolního Slezska. Je jedním z nejstarších lázeňských míst v Polsku a Evropě, lázně zde existují už od 15. století, kdy byla celá oblast součástí Zemí Koruny české. Původní jméno tehdy ještě české vsi, zachycené v roce 1477, bylo Lipolitoŧ, ale v polovině 16. století bylo přejmenováno na český název Chudoba, později na Kudoba, Bad Kudowa a v roce 1945 na Kudowa-Zdrój.

První zmínka o minerálních vodách pochází z kroniky z roku 1580 a již v první polovině 17. století je vyhlášena vynikající chuť a prospěšnost zdraví místních minerálních vod. Protože údajně chutnaly lépe jak víno, posílal si pro ně v době třicetileté války švédský generál až z Lipska. Později, za pruské války, posílala Kudowa každoročně svoji vodu na královský stůl v Berlíně.

Největší rozkvět lázní nastal na konci 18. století, po napoleonských válkách se lázně pyšnily i okázalými parky a promenádami. Lázně navštěvovala polská smetánka a místních služeb využila i řada slavných osobností, mezi nimiž můžeme jmenovat například německého básníka Johanna Wolfganga von Goethe, v roce 1813 navštívil lázně i pruský král Fridrich Vilém III. Mezi hosty lázní je uváděn i britský premiér Winston Churchill, ale také Alois Jirásek, J. V. Sládek nebo F. X. Šalda.

Pěknou, zhruba kilometrovou procházku si můžete udělat po zelené turistické trase z centra města na Parkovou horu (Parkowa Góra, převýšení necelých 100m), kde po cestě narazíte na Altán lásky. Z dřevěného altánu nad městem je výhled na lázeňský park a při dobré viditelnosti i na hřeben Orlických hor.

P Ve městě můžete využít mnoho **parkovišť**, některá z nich jsou **neplacená**.

Více informací na www.kudowa.pl

Jedinečná síť singletracků v polském příhraničí

Dáváte přednost aktivně strávenému času? Jezdíte rádi na horských kolech v terénu? Pak byste rozhodně měli vyzkoušet některý ze singletracků – úzkých jednostopých cyklistických tratí různých stupňů obtížnosti. Mají převážně hladký povrch a vlnitý profil, výjimkou ale nejsou ani technicky náročné úseky s kamennými pasážemi nebo kořenové úseky. Právě území Dolního Slezska je díky svému bohatému horskému terénu jedinečnou sítí cca 200 km singletracků protkáno a z pestré nabídky si vybere každý milovník adrenalinu a aktivní zábavy. Z široké škály jednotlivých tras máte příležitost sestavit si individuální výlet podle svých přání a potřeb, zvolit obtížnost a technickou náročnost tracku dle svých možností, ale také si vybrat mezi několika zajímavými lokalitami, kde můžete po sportovním výkonu navštívit i další turistické cíle z bohaté nabídky atraktivit, které Vám tento manuál nabízí. Veškeré trasy jsou zahrnuty pod jednu značku Singletrack Glacensis a další podrobnosti nad rámec níže uvedených najdete na webových stránkách.

Singletrack Glacensis

Zde Vám nabízíme seznam nejlepších singletrackových lokalit, kde najdete několik tras (smyček), ze kterých si vyberete dle obtížnosti, délky, převýšení či sympatií:

Obtížnost 1 - smyčka velmi snadná, doporučujeme pro výlety s malými dětmi

Obtížnost 2 – velmi snadné, začátečníci

Obtížnost 3 – snadné, i pro pokročilé

Obtížnost 4 - trasa, která vyžaduje fyzickou zdatnost a zvládnutí technických partií

Lokalita Kladsko

Smyčka Chwalisław

- **Přístupový bod**

parkování na Kladském průsmyku

- **Obtížnost 4**

trasa je snadná z hlediska stavu i technické obtížnosti, vhodná pro rodinné výlety

- **Vzdálenost/Převýšení**

9,9 km / 335 mm

Kłodzka smyčka

Přístupový bod

parkoviště Przełęcz Łaszczowa nebo
Przełęcz Kłodzka

Obtížnost 3

trasa je středně náročná z hlediska kondice a techniky, rychlá. Podle názoru mnoha, jedna z nejzajímavějších smyček

Vzdálenost/Převýšení

17,2 km / 879 m

Lokalita Bardo

Smyčka Wilcza (Vlčí)

- **Přístupový bod**

parkoviště Wilcza Pass nebo parkoviště nad hotelem Bardo

- **Obtížnost 4**

na této smyčce je pouze 8 kilometrů zastavěné cesty, zbytek úseků jsou lesní, asfaltové a polní cesty

- **Vzdálenost/Převýšení**

25,3 km / 733 m

Łaszczowa smyčka

- **Přístupový bod**

parkoviště Przełęcz Łaszczowa
nebo parkoviště u Ski Raft v Bardě

- **Obtížnost 4**

- **Vzdálenost/Převýšení**

11,7 km / 533 m

Hrabiowska smyčka

- **Přístupový bod**

parkoviště nad hotelem Bardo

- **Obtížnost 1**

doporučujeme pro výlet s malými dětmi

- **Vzdálenost/Převýšení**

2,85 km / 79 m

Růžencový vrch

- **Přístupový bod**

parkoviště u hotelu Bardo

- **Obtížnost 1**

doporučujeme pro výlet s malými dětmi

- **Vzdálenost/Převýšení**

2,60 km / 83 m

Lokalita Zlatý svah

Zlatá smyčka

- **Přístupový bod**

parkoviště na průsmyku Jaworowa

- **Obtížnost 2**

trasa je technicky nenáročná, vhodná pro rodinné výlety

- **Vzdálenost/Převýšení**

8,7 km / 263 m

Dva průchody

- **Přístupový bod**

parkoviště na průsmyku Jaworowa

- **Obtížnost 2**

trasa je snadná z hlediska stavu i technické obtížnosti, vhodná pro rodinné výlety. Jediný obousměrný úsek v tomto singletrackovém systému – BUĎTE OPATRNÍ!

- **Vzdálenost/Převýšení**

2,50 km / 62 m nebo 93 m

Smyčka Złoty Stok

Přístupový bod

parkoviště u průsmyku Jaworowa
(přístup přes úsek Dva průsmuky)
nebo Skalisko Złoty Stok

Obtížnost 4

Vzdálenost/Převýšení

11,8 km / 500 m

Lokalita Łądek-Zdrój

Smyčka Orłowiec

- **Přístupový bod**

parkoviště u průsmyku Jaworowa nebo v centru města Łądek-Zdrój

- **Obtížnost 3**

trasa je náročnější fyzicky, nikoli technicky

- **Vzdálenost/Převýšení**

22,9 km / 600 m

Trojáková smyčka

- **Přístupový bod**

parkoviště Stawy Biskupie v Łądek-Zdrój

- **Obtížnost 4**

rychlá trasa s technickými prvky – kameny a lávky. 1,3 km závěrečné části příjezdové cesty je štěrk, abyste se dostali na Trojákovu smyčku, musíte překonat polovinu zdrojské smyčky

- **Vzdálenost/Převýšení**

6 km / 165 m

Zdrójska smyčka

Přístupový bod

parkoviště Stawy Biskupie v
Łądek-Zdrój

Obtížnost 3

Vzdálenost/Převýšení

7,1 km / 217 m

Lokalita Stronie Śląskie

Smyčka Stronie Śląskie

- **Přístupový bod**

parkoviště na staré skládce ve Staré Moravě,
parkoviště na laguně ve Staré Moravě, na
průsmyku Janowa nebo na průsmyku
Puchaczówka

- **Obtížnost 4**

počáteční stoupání 4,5 km je sdíleno se smyčkou
Rudka, na průsmyku Janowa se trasy oddělují

- **Vzdálenost/Převýšení**

22,4 km / 735 m

Smyčka Rudka

- **Přístupový bod**

parkoviště na staré skládce ve Staré Moravě,
parkování u laguny ve Staré Moravě nebo na
průsmyku Janowa

- **Obtížnost 2**

trasa je velmi rychlá, při vyšších rychlostech
velmi technicky náročná, středně náročná z
hlediska kondice

- **Vzdálenost/Převýšení**

8,9 km / 250 m

Mezi Zdrójskou smyčkou (lokalita Łądek-Zdrój) a smyčkou Stronie Śląskie je asfaltová spojka 3,5 km podél cyklostezky. Při vjezdu do Stronie Śląskie se napojujete na smyčku Stronie Śląskie, která se pak po asfaltové příjezdové cestě napojuje na smyčku Rudka.

Lokalita Międzygórze

Smyčka

Pod Sněžníkem

Přístupový bod

parkoviště pod skokanským
můstkem v Międzygórzu

Obtížnost 1

Vzdálenost/Převýšení

7,8 km / 218 m

Smyčka Międzygórze

- **Přístupový bod**

parkoviště ulice Sanatoryjna v průsmyku Międzygórze nebo
Puchaczówka

- **Obtížnost 4**

- **Vzdálenost/Převýšení**

29 km / 782 m

Lokalita Międzyzylesie

Smyčka Jodłów

- **Přístupový bod**

parkoviště v Jodłówě u chaty Ostoja

- **Obtížnost 4**

trasa je velmi rychlá, technicky i fyzicky náročná, zejména při vyšších rychlostech a ve stoupáních z hlediska kondice

- **Vzdálenost/Převýšení**

13,1 km / 272 m

Smyčka Międzyzylesie

- **Přístupový bod**

parkoviště u zahrádek nad vlakovým nádražím v Międzyzylesie

- **Obtížnost 3**

- **Vzdálenost/Převýšení**

10,2 km / 199 m

Smyčka Ostoja

- **Přístupový bod**

parkování v Jodłówě u chaty Ostoja

- **Obtížnost 2**

- **Vzdálenost/Převýšení**

13,9 km / 311 m

Mezi smyčkami Jodłów a Międzyzylesie je 12 km dlouhá šetrkovo-asfaltová spojka.

Lokalita Spalona (Bystrzyca Kłodzka)

Smyčka Jagodna

Přístupový bod

přístřešek ve Spaloně /

lesní altán

Obtížnost 2

Vzdálenost/Převýšení

12,9 km / 396 m

Lokalita Duszniki-Zdrój

Smyčka Widokowa

- **Přístupový bod**

parkoviště Kopa Sołtysia

- **Obtížnost 2**
- **Vzdálenost/Převýšení**

3,90 km / 171 m

Smyčka Sołtysia

- **Přístupový bod**

parkoviště Kopa Sołtysia

- **Obtížnost 4**

technicky náročná trasa s mnoha zatáčkami

- **Vzdálenost/Převýšení**

7,80 km / 360 m

Smyčka Gajowa

- **Přístupový bod**

auto je nejlépe zaparkovat u černého rybníka v Duszniki-Zdrój

- **Obtížnost 4**

trasa je rychlá s několika ostrými zatáčkami

- **Vzdálenost/Převýšení**

3 km / 136 m

Smyčka Orlicka

Přístupový bod

parkoviště Kopa Sołtysia

Obtížnost 4

přírodní úseky trasy střídá uměle

vybudovaný singletrack

Vzdálenost/Převýšení

7,60 km / 242 m

Brzozowie u Kudowa-Zdrój

Smyčka Źródło

Přístupový bod

lesní parkoviště
Kudowa/Brzozowie

Obtížnost 1

Vzdálenost/Převýšení

4,2 km / 87 m

Smyčka Přes řeku

• Přístupový bod

lesní parkoviště Kudowa/Brzozowie

• Obtížnost 2

intervalová trasa, mírně náročná z hlediska kondice i techniky, při vyšší rychlosti velmi zábavná

• vzdálenost/Převýšení

5,3 km / 121 m

Smyčka Everest

• Přístupový bod

lesní parkoviště Kudowa/Brzozowie

• Obtížnost 4

trasa velmi náročná fyzicky i technicky

• vzdálenost/Převýšení

2,2 km / 70 m

Smyčka Widoczek

• Přístupový bod

lesní parkoviště Kudowa/Brzozowie

• Obtížnost 3

• vzdálenost/Převýšení

3,9 km / 97 m

Lokalita Srebrna Góra – enduro trasy

Ve městě Srebrna Góra a jejím okolí najdete také enduro trasy, které bývají označovány za nejlepší v Polsku. K dispozici je 11 tras různé obtížnosti o celkové délce 32 km. Trasy jsou nejen velmi rozmanité a plné zajímavých překážek, ale vedou také v krásném okolí bývalé pruské pevnosti. Jistě uvítáte i možnost kyvadlové přepravy, která průběžně vozí cyklisty do kopce na začátek trasy.

Adresa cyklocentra: NS BIKES Kola, Polná 14, 57-215 Srebrna Góra

V cyklo-centru najdete dětskou dráhu, tréninkové hřiště i servis a půjčovnu kol a vybavení. Po sportovním výkonu si můžete pochutnat na vyhlášené pizze či hamburgeru.

Pro více informací navštivte: www.pmbike-experts.pl

Ze Srebrne Góry na trasy Singlettrack Glacensis se nejsnáze dostanete oranžovou cestou MTB zóny Sudyty. Je to štěrkové spojení mezi Stříbrným průsmekem a Vlčím průsmekem.

Vzdálenost / Převýšení: 5,8 km / 125 m.

Rafty na Bystrzyci

Kladská kotlina je obklopena národním parkem Stolové hory, masivem Sovích, Rychlebských a Bystřických hor, a také masivem Králického Sněžníku, kde pramení řeka Nysa Kłodzka. Řeka protéká městy Bystrzyca Kłodzka, Kłodzko, Bardo a Kamieniec Żabkowicki.

Přímo do městečka Bardo Vás zveme na rodinný rafting podél pěti říčních meandrů v Bardské soutěsce. Tato vynikající a nevšední atrakce je vhodná nejen pro rodiny s dětmi, ale na své si přijdou i milovníci aktivní turistiky.

Doporučujeme Vám vyšetřit čas 3,5 hodiny. Dle stupnice WW (White Water, tzv. alpské hodnocení řek) je splavnost úseku zařazena do třídy WW0-WWI, tedy lehký, mírně proudící tok s občasnými peřejemi.

Vyplová se od dubna do listopadu, každý den od 9:00 do posledního zákazníka!

Doporučujeme Vám rezervaci předem.

Nově je zpřístupněna také trasa Krosnowice-Bardo, kde si z kajaku vychutnáte nevšední prohlídku historického města Kłodzko. Tato trasa je dlouhá 27 km a cesta trvá cca 5 hodin. Vstupné je 200 PLN/osobu.

Vstupné

Kajak **90 PLN**

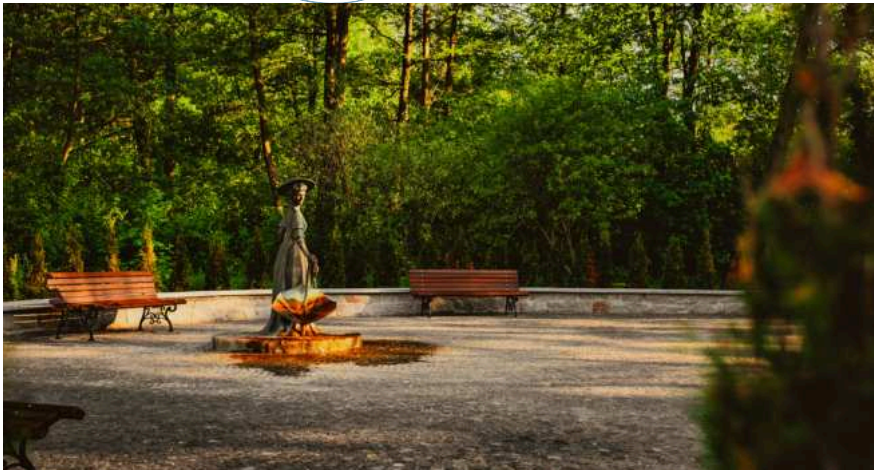
Nafukovací čluny, dvojitý kajak **80 PLN**, snížené vstupné **70 PLN** (*)

(*) Děti do 16ti let, mladí žáci, důchodci (maximálně 4 děti v raftu). Pro skupiny nad 20 osob je zvýhodněné vstupné.

V ceně je zahrnuto zapůjčení vybavení, doprava s vybavením z Barda na začátek raftingu do obce Młynów a základní výcvik v zásadách bezpečného sjíždění řek na raftu. Na raftu musí být 3-7 osob. Na řece, těsně před obcí Opolnica, je jez, kde je třeba raft přenést (váží asi 45 kg, místo je vzdálené asi 50 metrů).

Rafty v Bardě najdete v ulici Grunwaldzka 33.

Vydal
Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladsko – Euroregion Glacensis,
Rychnov nad Kněžnou, Česká republika
ve spolupráci se Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Kłodzko, Polsko.
Realizováno v rámci projektu „Polsko jinak než ho známe“,
registrační číslo CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_008/0002287.

Foto: archiv Euroregionu Glacensis, archiv členských obcí
Grafické zpracování: Denisa Kalousková
Tisk: TISKÁRNA V&H Print Hlávko s.r.o.

Vydáno v roce 2021

ISBN 978-80-907719-6-3